

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Zpráva o činnosti Společnosti přátel Afriky v roce 2003	3
Usnesení Valné hromady Společnosti přátel Afriky	6
Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2003	7
Hlavní projekty Společnosti česko-arabské v roce 2004	9
Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské	10

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Miroslav Houska: Blahopřejeme spřáteleným zemím	12
---	----

STUDIE A DOKUMENTY

Kofi Annan: Poselství u příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem	13
Iveta Chmielová Dalajková: Nigerijské ženy a dívky ve společnosti	15
Josef Poláček: Kdo byl David Dacko?	17

KULTURA

Jaroslav Oliverius: Vzpomínka na Ing. Jaromíra Hajského	19
Josef Poláček: Odešel velký africký spisovatel Ahmadou Kourouma.	20
Jan Vraný: O knize reportáží Ryszarda Kapuścińskiego	21
Ivan Mrázek: Opevněné sýpky	23
Vladimír Klíma: Wole Soyinka, nigerijský spisovatel a dramatik	25
Nataša Dobiášová: Palestina	26

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Jiří Zlámal: Michael Grzimek a Serengeti	27
Vincenc Streit: Africké toulky – k výročí úmrtí znalce africké přírody RNDr. Jiřího Bauma	28
Jitka Vlčková: Český lékař v Africe	30
Josef Kandert: Výročí – Miroslav Zikmund, Luboš Kropáček	31
Petr Němec: České firmy se vracejí do Libye – v minulosti pracovaly v Libyi stovky českých expertů.	32
Nataša Dobiášová: Obyčejní lidé se spolu vždy domluví.	33
Jana Jiroušková: 7. ročník soutěže Afrika dětskýma očima	34

CO SI PŘEČÍST

Alois Wokoun: S Ivou Pekárkovou do Afriky	35
Mamlambo – jihoafrické povídky	35

ZVEME VÁS

Kalendář akcí	37
Společnost přátel Afriky v Olomouci	38
Výstava dětských kreseb zemí frankofonní Afriky	38
Přednášky o nových objevech v Egyptě	39
Kněz a šejk	39

Zpráva o činnosti Společnosti přátel Afriky v roce 2003

V uplynulém roce, stejně tak jako v letech předchozích, uspořádala Společnost přátel Afriky řadu akcí, o nichž většinou informoval Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské. Pokusíme se o nich podat stručný přehled.

Byly to pořady v centru Společnosti, v Praze, a pořady zorganizované pobočkami v Brně, Olomouci a v Plzni. Navazovaly jednak na významné příležitosti, jednak se týkaly situací v konkrétních částech Afriky, kultury, vzpomínek a nejrůznějších okolností budících zájem o tento kontinent.

Významnou akcí byla především *setkání u příležitosti Mezinárodního dne Afriky*. V Praze byl 29. května uspořádán společně s Ústavem mezinárodních vztahů seminář, na němž přednesli příspěvky členové Společnosti Gedlu, Jelínek, Klíma, Kropáček, Kumsa a Libický. Pořadu brněnské pobočky v Budišově věnujeme zvláštní pozornost v dalším čísle. Tak významnou příležitost nenechaly bez povšimnutí ani pobočky v Plzni a v Olomouci.

Myslím, že ani nemůžeme náležitě zhodnotit účast Společnosti přátel Afriky na *Mezinárodním knižním veletrhu „Svět knihy 2003“*, který byl věnován Africe. Své publikace představili čeští egyptologové Verner, Vachala a Ondráš, arabisté a afrikanisté Hajský, Jiroušková, Klíma, Kropáček, Mrázek a Wokoun, zahrneme-li do výčtu i členy Společnosti česko-arabské. Řada členů Společnosti uplatnila své znalosti a zkušenosti i na veletrhu uspořádaných diskusních soustředěních. Bylo možné obdivovat i fotografie a díla výtvarníků Černocho a Pechara, stejně tak jako tvorbu dětí soutěžících v rámci soutěže „Afrika očima dětí“, k níž se ještě vrátíme.

V rámci možností se uplatnila řadou akcí i Sdružení přátel. Již tradičně se pravidelně setkávali členové *Sdružení přátel Etiopie*. Navázali též kontakt s pracovníky velvyslanectví v Berlíně a spolupracovali s komunitou Etiopanů v České republice. Účastnili se i jejich akcí v květnu a pak 13. září v rámci oslavy etiopského Nového roku. Sdružení též připravilo další číslo věstníku se zajímavým obsahem.

Záslouhou svého předsedy zajistilo bohatý program *Sdružení přátel Zambie, Zimbabwe a Malawi*. Ve spolupráci se *Společností při České televizi „Člověk v tísni“* se uskutečnilo den a půl trvajících promítání dokumentárních filmů doplněné diskusí o současně africké společnosti. Účastníci setkání tak měli možnost se podrobně seznámit s tradiční Afrikou, s konfliktními situacemi, zdravotními problémy i působením mezinárodních organizací. Další akcí Sdružení byla přednáška Mgr. Němce „Zambie – království Lariů“.

Sdružení přátel Alberta Schweitzera neopomnělo ani v minulém roce připomenout zásluhy tohoto velikého humanisty. Při vzpomínkovém večeru zazněly varhanní skladby Johanna Sebastianova Bacha. Při této příležitosti vzpomněl profesor Kropáček zasloužilých členů Společnosti přátel Afriky, kteří opustili naše řady. Jako poslední zakladatel naší Společnosti, čestný předseda, profesor Šerý, jehož osmdesátku jsme oslavili před necelým rokem.

120 let, které uplynuly od druhé africké výpravy Dr. Emila Holuba, bylo příležitostí, aby *Kulturní dům v Holicích uspořádal ve spolupráci se Společností přátel Afriky* výstavu zahájenou 3. listopadu. Vernisáž doplnila africká hudební skupina z Ostravy. Okolnost, že si pak žáci a studenti některých holických škol,

zvláště gymnázia Emila Holuba, mohli poslechnout africké melodie, podtrhuje nezastupitelný význam spolupráce s dětmi a mládeží. Ostatně to dokazují i výsledky soutěže uspořádané na tamních školách.

Již se blížil konec roku, když nás čekaly dvě nedoceněné akce. Byl to předně *pořad gymnázia v Horních Počernicích uspořádaný pod názvem „Vzpomínky na Afriku“* Náprstkovým muzeem a Společností přátel Afriky. Gymnázium si v červnu připomínalo deset let své existence a zásluhou paní zástupkyně ředitele profesorky Štěpánkové byla součástí oslav i „africká akce“. Skupiny studentů z kvinty připravily soubory literatury, map, obrázků a textů zahrnujících devět zajímavých afrických témat a návštěvníci procházeli několika místnostmi okolo stolů, kde je studenti informovali o příslušné problematice a případně o ní se zájemcem diskutovali. To bylo v podstatě 4. prosince zopakováno v sále Náprstkovy muzea, kde byl program dr. Codlovou ještě doplněn ukázkami africké poezie a scénkami podle lidového vyprávění.

Druhou akcí v závěru roku byl 21. prosince *flémový koncert staré hudby představené písčou skupinou Futores flautae*, který organizoval dr. Bayer s úmyslem věnovat dobrovolný příspěvek posluchačů na humanitární účely, tak potřebné v Africe.

V závěru pražské zprávy Společnosti nemůžeme vynechat soutěž *Afrika dětskýma očima*, kterou každoročně organizuje dr. Jiroušková. V roce 2003 se sešlo 314 prací z různých krajů, z toho 257 prací dětí ve věku 8 až 12 let. Základní škola v Krumvíři navíc přihlásila soubor textilních prací, který dostal zvláštní ocenění. Práce osmi až desetiletých dětí vycházely z afrických tradic a 5. července byly dokonce představeny na módní přehlídce v pražském Mánesu. Ve spolupráci se zoologickými zahradami v Brně a v Plzni proběhla soutěž i v těchto městech.

Pobočka Společnosti přátel Afriky v Brně

Brněnská pobočka pořádala každý druhý měsíc schůzky členů. Uspořádala též dvě přednášky s africkou tematikou a představo-

vala Společnost přátel Afriky v regionálních médiích. *Oslava Dne Afriky 9. října* se odehrála formou setkání s africkými přáteli, kteří v Brně pracují nebo studují. Připomněli si historii pobočky i složitý vývoj afrických států, olivněný nejrůznějšími pozitivními, ale i negativně působícími událostmi.

Již jsme se zmínili o *Africkém dni v Budišově*. Jedenáctého dubna se tam škola proměnila v pracovní-naučné dílny, které se zabývaly nejrůznějšími pro Afriku charakteristickými jevy. Připomeňme zeměpisné vlastnosti, faunu a flóru, výtvarné zpracování přírodních krás, egyptské pyramidy, přírodní náboženství různých kmenů, oblékání, tisk na textil, literární práce nebo hudbu. Nesmíme vynechat ani šest dílen sádrových masek na prvním stupni a na druhém dokonce dvanáct. Práce v dílnách trvala přes hodinu a výtvarná díla byla vystavena. Součástí oslavy byla i beseda s odborníky a s africkými studenty. Ani autogramiádou pořad ještě neskončil. Účastníci se také dočkali vystoupení divadelní skupiny, afrodiskotéky a volby Miss Afrika.

Africký den v brněnské zoologické zahradě 10. května, uspořádaný ve spolupráci s vedením zahrady, zahrnoval besedu s dr. Mrázekem a africkými studenty, seznámení s literaturou, poslech africké hudby a malování dětí.

Pobočka Společnosti přátel Afriky v Olomouci

Olomoucká pobočka pořádá pravidelná setkání v olomouckém vzdělávacím centru a v historickém domě na Dolním náměstí. Členové mohli přitom získat zajímavé informace o loveckém safari v africké přírodě a měli příležitost se setkat s návštěvníky z Jihoafrické republiky, Mozambiku a Ugandy.

Námětem pro přednášky byla například veterinární péče o africké živočichy, africká hudební kultura, adopce dětí z Ugandy na dálku. Účastníci vyslechli i *přednášku našeho bývalého velvyslance v Ghaně, dr. Klímy*, a přednášku *„Pěšky do Zimbabwe“*.

Pobočka spolupracuje i se zoologickou zahradou při zajišťování sponzorské péče o severoafrickou antilopu.

Při příležitosti Dne Afriky uspořádala pobočka *symposium k 190. výročí narození a 130. výročí úmrtí skotského cestovatele Davida Livingstona*.

Na závěr roku, 9. prosince, obohatil znalosti účastníků *dr. Jorda pořadem Africké rooibos*. Můžeme prozradit, že se jednalo o zvláštní bylinný čaj.

Pobočka Společnosti přátel Afriky v Plzni

Také plzeňská pobočka pokračuje v tradičním rozšiřování dobrých vztahů s africkým kontinentem. Nejen pořádáním kulturních setkání s občany pocházejícími z Afriky, ale i prostřednictvím regionálního tisku a prezentací v rozhlase a televizi.

Členové pobočky měli také možnost shlédnout *výstavu fotografií z cest Hanzelky a Zikmunda*. Zástupci pobočky se zúčastnili vernisáže v místní synagoze.

Celou zprávou se prolíná význam působení na děti a mládež. Ani v tomto směru nezůstala plzeňská pobočka pozadu. *Při příležitosti Mezinárodního dne Afriky zorganizovala soutěž dětské tvorby*. Osvědčila se přitom spolupráce s plzeňskou zoologickou zahradou.

Vážení přátelé Afriky,

pokusil jsem se, jak bylo mou povinností, podat zprávu o činnosti Společnosti přátel Afriky v roce 2003. Možná, že jsme si všichni ani neuvědomili, jak obrovský počet akcí se podařilo realizovat.

Pokud jste sami v minulém roce nebo v předcházejících letech dávali nějaký pořad dohromady, pak víte, jakou práci příprava takového podniku představuje: příprava scénáře, organizační zajištění akce a nakonec i zajištění účasti. Nic z toho není méně důležité. Ptáme-li se na úroveň akcí, pak, kdybychom se vrátili do školy, těžko bychom si vymysleli jiný klasifikační stupeň než jedničku. Pokud bychom však hodnotili účast, pak to tak jednoznačné není.

Proč však různé akce pořádáme? Předně pro nás, pro členy naší Společnosti. Chceme se toho dozvědět o Africe více, než jsme věděli. Chceme ale také ukázat Afriku takovou, jaká je, i jinými občanům. Jejich dojem o Africe může být zkreslený. Několikrát jsem se kladně zmínil o působení na děti a na mládež. Měli by vědět, co obdivovat a co odsoudit. Ale co dospělí? I zde se snažíme vzbudit zájem. Často se přitom osvědčila spolupráce s jinými organizacemi, popřípadě s jejich členy. Přislíb kulturního zážitku vzbudí mnohdy zájem o Afriku jako takovou.

Dovolu mi proto v závěru zprávy vyzdvihnout spolupráci s *Náprstkovým muzeem, s Moravským zemským muzeem, s regionálními muzei ve Vyškově, Trutnově a Frydku-Místku, s Kulturním domem v Holicích, s muzeem Emila Holuba, s Pedagogickým muzeem v Praze* a v neposlední řadě *i s Cestovním klubem Hanzelky a Zikmunda v Prosiměřicích*. Spolupráce se osvědčila nejenom z odborného hlediska, ale zejména v minulém roce i proto, že jsme obdrželi dotaci od Ministerstva zahraničních věcí až v závěru první poloviny roku. V rámci spolupráce jsme mohli přesunout některé akce do okresů. Ukázalo se, že akce, které se v těchto místech konaly, byly velmi úspěšné a rozhodně byl o ně větší zájem než v Praze.

Další výhodou je pro nás i naše spoluúčast na výstavách, které bychom pro vysoké finanční náklady ani nemohli pořádat sami. Můžeme uvést alespoň jeden příklad. V Brně probíhala po tři měsíce výstava *„Křesťanství na Východě“*, na níž jsme se podíleli částkou 50 000 Kč, přičemž náklady činily přes 1 milion Kč. Byli jsme uvedeni v katalogu a tak se tímto způsobem dostaneme do povědomí lidí. Přitom na scénáři této opravdu reprezentativní a hojně navštívené výstavy pracovali naši členové – prof. Kropáček a dr. Kandert.

**Marie Hrušková a Antonín Libický
Společnost přátel Afriky**

Usnesení Valné hromady Společnosti přátel Afriky

ze dne 3. února 2004

Valná hromada Společnosti přátel Afriky schvaluje:

1. Zprávu o činnosti Společnosti za rok 2003.
2. Projekty jednotlivých složek Společnosti na rok 2004.
3. Zprávu o hospodaření a revizní zprávu.

Valná hromada Společnosti přátel Afriky ukládá předsednictvu Společnosti:

1. Zpracovat harmonogram plánovaných akcí, a to tak, aby jednotlivé akce byly rovnoměrně rozloženy do průběhu celého roku.
2. Sledovat plnění harmonogramu plánovaných akcí.
3. Dbát o úspornost a efektivnost činnosti.
4. Připravit konkrétní opatření na základě podnětů z valné hromady.
5. Spolupracovat s institucemi a organizacemi v duchu stanov Společnosti.
6. Nadále vydávat v součinnosti se Společností česko-arabskou čtvrtletní Bulletin.
7. Svolat na nejbližší vhodný termín předsedy sdružení, sekcí a poboček Společnosti za účelem posílení koordinace jejich činnosti.

Valná hromada Společnosti přátel Afriky vyzývá jednotlivá sdružení, sekce a pobočky Společnosti, aby:

1. Připravily do 15. 2. plán akcí na rok 2005 a upřesnily plán akcí na rok 2004.
2. Po každé akci do dvou týdnů zaslaly předsednictvu písemnou zprávu o akci, která by měla obsahovat název akce, zhodnocení, údaje o počtu účastníků a případné další poznámky.

Valná hromada Společnosti přátel Afriky vyzývá jednotlivé členy Společnosti, aby neprodleně hlásili předsednictvu změny adres, a to včetně adres elektronických.

Valná hromada Společnosti přátel Afriky děkuje:

1. Odboru Afriky a Odboru kulturních a krajských vztahů MZV ČR za pomoc a podporu.
2. Zastupitelským úřadům afrických států za podporu činnosti Společnosti.
3. Redakční radě Bulletinu, pobočkám, sdružením, sekcím a ostatním aktivistům za soustavnou práci v rámci Společnosti.

Poznámka: Přehled projektů Společnosti přátel Afriky na rok 2004 bude uveřejněn v příštím čísle Bulletinu.

Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2003

Vaše Excellence,
Vážení přátelé,
Dámy a pánové,

uplynulý rok patřil mezi úspěšné roky v naší činnosti. Podařilo se nám, po problémech, kterým jsme čelili v roce 2002 především v oblasti financování naší Společnosti, dát naší práci opětně pravidelný rytmus. Nevyhnuli jsme se ovšem ani loni značné kumulaci akcí do posledního čtvrtletí roku, což v některých případech vedlo k menší účasti členů.

Díky podpoře Ministerstva zahraničních věcí, především odboru kulturních a krajaných vztahů, jsme byli schopni finančně zajistit jak naše akce, tak i pravidelné vydávání Bulletinu. Splnili jsme všechny úkoly, které stanovilo usnesení naší poslední valné hromady. Intenzivněji se však musí především předsednictvo věnovat spolupráci s Radou arabských velvyslanců. Nepodařilo se nám dohodnout podporu Rady pro vydávání našeho Bulletinu, i když již v květnu m.r. jsme obdrželi písemné vyjádření Rady obsahující souhlas s touto podporou. Chceme proto pokračovat v těchto jednáních i o dalších formách podpory. To se týká i případné spolupráce při organizaci Česko-arabských dnů, tak, jak o nich hovořil na loňské valné hromadě J.E. marocký velvyslanec.

Podrobné přehledy naší činnosti byly uveřejněny každé čtvrtletí v našem Bulletinu, proto v další části zprávy jen stručně shrnu hlavní akce naší Společnosti.

Jako obvykle jsme organizovali řadu seminářů a na značném počtu seminářů připravených jinými organizacemi jsme se podíleli ať organizačně, nebo vystoupeními našich členů. Již v únoru to byl seminář *Irák na pokraji války* a seminář *Komunikace mezi arabským světem a Evropou*, pořádaný Ústavem mezinárodních vztahů, kde vystoupili naši členové dr. J. Bureš a prof. Kropáček. Zde byla opětně vznesena myšlenka vytvoření arabského kulturního centra

v Praze, což je věc, kterou je třeba všestranně podporovat i přes její náročnost finanční a organizační.

V květnu jsme se zúčastnili vlastním stánkem na výstavě Svět knihy – věnované především africkým literaturám a naši členové aktivně vystupovali i na přednáškách v rámci této akce.

Tradiční *seminář k současné situaci v Palestině* úspěšně zajistil nový předseda Sdružení přátel Palestiny dr. Raczynski. Vystoupil na něm s panem chargé d'affaires státu Palestina p. Jamal al Jamal.

Mezi další úspěšné semináře patří *Historický vývoj Jordánska*, připravený Sdružením přátel Jordánska, a *seminář a výstava ve Vyškově ke 135. výročí narození A. Musila* za účasti velvyslance Kuvajtu a s přednáškou našeho místopředsedy doc. Gombára.

V posledním čtvrtletí roku proběhl zajímavý seminář *Současná situace na Blízkém východě* a jedna z našich vůbec nejzajímavějších akcí – *beseda o ekonomické spolupráci se Saúdskou Arábií*, kterou jsme pořádali ve spolupráci s HK ČR. Základem úspěchu besedy bylo nepochybně obsáhlé vystoupení J.E. velvyslance Saúdské Arábie prince Mansour Bin Khalid Al-Sauda, ing. I. Voleše a předsedy Česko-saúdskoarabské podnikatelské rady ing. Grunda. Potěšitelná byla i velká účast nejen našich členů a dobrá příprava vedení hotelu Moráň, kde se akce konala.

Další poměrně rozsáhlou oblastí naší činnosti bylo pořádání výstav a vernisáží, z nichž značná část se konala mimo Prahu. Tím se snažíme plnit naše usnesení o rozvoji činnosti Společnosti v jednotlivých regionech. Zde je třeba zmínit výstavu *Staroegyptský portrét* uspořádanou ve spolupráci s muzeem v Mikulově v krásných prostorách tamějšího zámku. Výstavu děl našeho člena p. V. Pechara zahájil J. E. egyptský velvyslanec p. Moussa. Úvodní projev pronesl doc. Gombár, který v oblasti Mikulova udělal velký kus práce pro rozšíření naší činnosti.

V září byla otevřena v Moravském zemském muzeu výstava *Křesťanství na Východě* – naše místopředsdkyně ing. Hrušková byla členkou přípravného výboru této akce. V říjnu proběhlo již 16. mezinárodní setkání cestovatelů v Prosiměřicích *Cesty 2003* za hojně účasti našich členů. V pražském Náprstkově muzeu byla instalována výstava fotografií *Lidé ze Sahary*, kterou zahájil chargé d'affaires alžírského vyslanectví p. Rahmani.

Kulturní akce, slavnostní večery a shromáždění byly nejpočetněji navštívenými akcemi, které jsme pořádali. V průběhu roku jich proběhlo více než 10. Mezi prvními byla oslava 13. výročí *sjednání Jemenu*, na kterém vystoupil J.E. jemenský velvyslanec Sálem Jahjja Al Cháridža a JUDr. Školoud, předseda Sdružení přátel Jemenu.

Ve dnech 6. až 8. proběhly v Náprstkově muzeu *Orientální trhy*, zpestřené hudebními i tanečními vystoupeními. Doplněkem k nim byly i přednášky doc. Vachaly, předsedy Sdružení přátel Egypta. Zajímavou kulturní akcí bylo *promítání filmu Dny Sadáta* s úvodním slovem dr. Bureše. Obdobné akce se konaly i mimo Prahu. V červnu uspořádalo Sdružení arabských občanů v západních Čechách ve spolupráci s naší plzeňskou pobočkou vedenou dr. Slípkou *kulturní večer*, v jehož rámci vystoupil J.E. alžírský velvyslanec p. Meziane-Cherif, palestinský chargé d'affaires Jamal al Jamal, předseda Sdružení dr. Mohamed Hasan a předseda Společnosti česko-arabské. Písňe, bříšní tance, arabské občerstvení a recitace našeho člena ing. Hedara přispěla k úspěšnému průběhu této regionální akce.

Závěr roku pak byl ve znamení *Orientálních trhů* v Náprstkově muzeu a v Trutnově. Nelze nezpomenout ani hojně navštívený *syrský večer* v Kyjích u Prahy.

Na podzim jsme uspořádali již tradiční *přednáškový cyklus v Náprstkově muzeu zaměřený na Egypt a Blízký východ*. V rámci cyklu pořádaného v součinnosti s Náprstkovým muzeem a Společností přátel starověkých civilizací vystoupili naši přední egyptologové a arabisté, většinou naši členové. Cyklus byl zahájen v říjnu přednáškou doc. Bareše, následovaly přednášky dr. Benešové a dr. Militického. Říjnový cyklus pak ukončila přednáška

ředitelky Náprstkova muzea pí. J. Součkové. V listopadu proběhly další přednášky.

V prosinci jsme uspořádali ve spolupráci s Českým národním hnutím za mír a lidská práva již tradiční shromáždění u příležitosti oslavy *Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem*. Na shromáždění vystoupil představitel státu Palestina chargé d'affaires p. Jamal al Jamal, ředitel Informačního centra OSN v Praze p. Andreas Nicklish a předseda Sdružení přátel Palestiny p. dr. Raczynski. Početní účastníci mezi sebou uvítali představitele arabského diplomatického sboru a po oficiální části si při arabské hudbě a občerstvení i dobře podiskutovali.

Další zajímavou akcí v prosinci byla beseda *Kontakt s dnešním Libanem*, pořádaná naším Česko-libanonským sdružením ve spolupráci s libanonským klubem v Praze a Českou asociací turistických novinářů. Na programu byly ukázky z libanonské hudby a literatury, fotografie a vystoupení znalců země.

Úspěšná byla v uplynulém roce i podpora *publikační činnosti*, i když je zahalena smutnou zprávou.

V březnu a v září jsme v Náprstkově muzeu uspořádali autogramiády u příležitosti vydání knihy *Příběh básníka ze země Královny Bilkis* a knihy povídek libyjských autorů *Svátek na zemi*. Obě knihy vyšly ve skvělém překladu našeho zesnulého člena ing. Hajského, jehož památky bych chtěl i nyní vzpomenout. Ing. Hajský přispíval po léta významnou měrou k činnosti naší Společnosti a bude nám všem velice chybět. První zmíněná autogramiáda proběhla ve spolupráci s Centrem Al Jawahiri, jehož ředitel p. Rawa Jasani na této akci vystoupil spolu s J.E. jemenským velvyslancem.

V rámci autogramiády k vydání národních libyjských povídek vystoupil majitel nakladatelství Dar Ibn. Rushd p. dr. Bahbuh, vedoucí zastupitelského úřadu Libye p. Omar Dallal a předseda Sdružení přátel Libye Mgr. Houska. Přítel Hajský zde velmi emotivně přečetl povídku „Smrt mravence“.

O činnosti naší pobočky v Plzni již byla zmínka. Neméně aktivní byla i pobočka v Brně – její členové organizují akce nejen v tomto městě, ale mají podíl také na akcích např. ve Vyškově, Prosiměřicích či Mikulově. Velmi

iniciativní je i naše pobočka v Olomouci, která pořádá pravidelné měsíční akce.

I když nejsme politickou organizací, nemůžeme se zcela vyhýbat reakcím na závažné problémy týkající se arabského světa. Svoji podporu palestinskému lidu jsme vyjádřili organizacemi několika výše zmíněných akcí, naše stanovisko k válce v Iráku jsme uvedli jednak v oficiálním prohlášení vedení Společnosti a Sdružení přátel Iráku, jednak v řadě článků publikovaných našimi členy v Bulletinu a v denním tisku. Znovu bych zde chtěl zdůraznit velkou úlohu Bulletinu, kde je možno se šířeji vyjádřit k řadě otázek a kde najdete i podrobnější informace a hodnocení téměř všech námi pořádaných akcí.

V závěru zprávy bych chtěl poděkovat všem našim členům za organizaci jednotlivých akcí Společnosti a představitelům MZV za finanční a organizační podporu našich akcí. Dík patří také vedení všech muzeí a organizací, které s námi spolupracují.

Zvláště bych chtěl poděkovat arabským velvyslancům a dalším členům arabského diplomatického sboru v Praze za jejich morální i hmotnou podporu naší činnosti a vyjádřit naději, že vzájemná spolupráce se bude ještě zlepšovat.

Děkuji všem za spolupráci a podporu a těším se na setkání při našich akcích v tomto roce.

Josef Regner
předseda Společnosti česko-arabské

Hlavní projekty Společnosti česko-arabské v roce 2004

Projekty na tento rok zahrnují jak projekty zajišťované přímo předsednictvem Společnosti, tak projekty organizované prostřednictvím jednotlivých Sdružení. V současné době máme 13 Sdružení přátel a tři mimopražské pobočky v Brně, Olomouci a Plzni.

- Společnost počítá i nadále s vydáváním *Bulletinu*, a to v dosavadním rozsahu čtyřikrát do roka, v počtu cca 1 000 ks výtisků. Jako v předešlých letech Bulletin obdrží všichni členové zadarmo a bude zaslán i nadále na české vládní a parlamentní orgány, zastupitelské úřady a zainteresované organizace.

- V rámci spolupráce s Náprstkovým muzeem a regionálními muzei připravujeme výstavu „Čeští egyptologové v Abúsíru“, dále výstavu litografie D. Robertse z Egypta, Núbie a Palestiny z 1. pololetí 19. století a tradiční „Dny Orientu“ v Praze a Trutnově.

- Na jaře a na podzim se uskuteční tradiční přednáškové cykly v Náprstkově muzeu.

- **Sdružení přátel Alžírka** chystá kulturní večer ke státnímu svátku, výstavu fotografií a přednášky o historii i současnosti Alžírka.

- **Sdružení přátel Egypta** připravuje cyklus egyptologických přednášek v Náprstkově mu-

zeu, doprovodné akce k výstavě v národním muzeu *Egyptologové v Abúsíru*, přednášky předsedy Sdružení přátel Egypta doc. B. Vachaly v různých městech ČR, prezentaci knihy B. Vachaly *Nové cesty v archeologii*, dvě výstavy fotografií z Egypta.

- **Sdružení přátel Iráku a pobočka Plzeň** chystají pokračování cyklu *Osobnosti arabské kultury světového významu*, besedy u příležitosti státních svátků Iráku a setkání s arabskými studenty plzeňských vysokých škol.

- **Sdružení přátel Jemenu** připravuje kulturní večer ke státnímu svátku Jemenu, výstavu uměleckých předmětů a fotografií z Jemenu a besedu *Jak žijí Jemenci v horách*.

- **Sdružení přátel Jordánska** uspořádá besedu o možnostech turistiky v Jordánsku, besedu o současném vývoji v zemi, setkání s jordánskými studenty v Praze a Ostravě, tematický týdenní zájezd do Jordánska.

- **Sdružení přátel Kuvajtu** plánuje besedy o historii, kultuře a umění Kuvajtu pro školy v Praze a v Havlíčkově Brodě, setkání velvyslance Kuvajtu s představiteli města a občany v Chotěboři, výstavu fotografií, vydání překladu kuvajtské literatury.

● **Sdružení přátel Libanonu** počítá s akcemi ve spolupráci s Libanonským klubem v Praze. Chystá besedu o řece Litani a o problémech s vodou v poříčí Jordánu, výstavu fotografií o obnoveném Bejrútu a výstavu politických karikatur libanonského kreslíře.

● **Sdružení přátel Libye** připravuje literární večer, setkání českých a libyjských dětí, slavnostní večer u příležitosti státního svátku Libya a seminář k současné situaci v zemi.

● **Sdružení přátel Maroka** uskuteční přednášku *Maroko před 2. světovou válkou očima českého spisovatele J. Kořínka*, besedu na téma *Tangerská otázka*, seminář *Arabští dějepisci o Maroku*.

● **Sdružení přátel Palestiny** bude pokračovat v organizaci seminářů o situaci v Palestině, která se bohužel stále nelepší; zorganizuje večer u příležitosti *Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem* a tematickou výstavu k současnému životu v Palestině.

● **Sdružení přátel Saúdské Arábie** chce především šířit co nejvíce informací o této

u nás poměrně málo známé a přitom tak důležité arabské zemi. Pro besedy chce využít i výročí cestovatele Aloise Musila a zopakovat úspěšnou besedu na ekonomické téma. Přednášky by měly být zaměřeny i na osvětlení vzniku islámu právě na saúdskoarabské půdě.

● **Sdružení přátel Sýrie** uspořádá syrský večer ke státnímu svátku Sýrie, výstavu *Sýrie ve fotografiích* a další akce ve spolupráci se Syrským klubem.

● **Sdružení přátel Tuniska** se bude podílet na čtvrtletních setkáních Sdružení občanů arabských zemí v Plzni, uspořádá besedu se studenty, večery tuniských pohádek a besedu s arabskými ženami.

Toto byl jen stručný výčet hlavních plánovaných akcí naší Společnosti. Bude jako obvykle v průběhu roku upřesňován a ještě rozšiřován o další akce.

Josef Regner

předseda Společnosti česko-arabské

Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské

ze dne 4. února 2004

Valná hromada Společnosti česko-arabské:

1. Schválila Zprávu o činnosti SČA od minulé valné hromady.
2. Schválila Zprávu o hospodaření SČA od minulé valné hromady.
3. Schválila kooptaci dvou členů do předsednictva společnosti: ing. Tajára (člena Syrského klubu v ČR) a dr. Katra (člena Libanonského klubu v ČR).
4. Vzala na vědomí informaci o provedené kontrole FÚ čerpání dotace v roce 2000, byla bez závad.
5. Schválila záměry činnosti SČA na rok 2004.
6. Vzpomenula na zesnulého Ing. Jaromíra Hajského a jeho překladatelskou a publikační činnost.

Valná hromada SČA děkuje:

1. Arabskému odboru Ministerstva zahraničních věcí a Odboru kulturních a krajan-ských vztahů MZV za pomoc a spolupráci.
2. Ministerstvu zahraničních věcí za materiální a morální podporu činnosti Společnosti česko-arabské.
3. Radě velvyslanců arabských států v ČR za jejich podporu činnosti SČA, za účast na akcích pořádaných Společností, děkuje rovněž J.E. velvyslanci Saúdské Arábie za vystoupení jejím jménem na Valné hromadě Společnosti česko-arabské.
4. Všem předsedům jednotlivých Sdružení přátel za jejich celoroční práci.
5. Všem předsedům a členům poboček v Brně, Olomouci a Plzni.

6. Členům, kteří se aktivně podílejí na přípravě a zajišťování akcí SČA.
7. Členům redakční rady Bulletinu a všem přispěvatelům za jejich práci.
8. Agentuře Babylon za dosavadní spolupráci.

Valná hromada ukládá:

1. Předsednictvu Společnosti a předsedům Sdružení:
 - a) předložit zpracované projekty jednotlivých Sdružení přátel na rok 2005 do 15. 2. 2004,
 - b) ustavit komisi pro sdělovací prostředky,
 - c) nadále sledovat maximální efektivnost a úspornost jednotlivých akcí, koordinovat je s ostatními Sdruženími a zajistit akcím maximální publicitu,
 - d) rozvíjet pravidelné kontakty se zastupitelskými úřady arabských států v ČR a nadále s nimi účinně spolupracovat při zajišťování činnosti,
 - e) spolupracovat s Radou velvyslanců arabských států,
 - f) nadále spolupracovat s arabskými krajskými a studentskými spolky v ČR i v zahraničí při konkrétních kulturních a propagačních akcích,
 - g) využívat spolupráce s pobočkami sesterské Společnosti přátel Afriky,
 - h) udržovat kontakty s nevládními organizacemi a sdruženími, jež mají shodné cíle s SČA,
 - i) seznamovat českou veřejnost s realitou života a kulturou zemí arabského světa

a pokračovat ve spolupráci s Náprstkovým muzeem, Moravským zemským muzeem a dalšími regionálními muzei a kulturními institucemi,

- j) pokračovat v podpoře publikační činnosti a ve spolupráci se Společností přátel Afriky vydávat čtvrtletní Bulletin,
 - k) pořádat ve spolupráci s Ústavem mezinárodních vztahů, Ústavem Blízkého východu a Afriky UK a dalšími institucemi semináře a kulaté stoly věnované aktuálním otázkám arabského světa,
 - l) využívat e-maily ke korespondenci, zejména k včasnému upozornění na připravované akce.
2. Všem členům ukládá:
 - a) Podílet se na zajišťování akcí Společnosti česko-arabské,
 - b) informovat o její činnosti a cílech ve veřejnosti a získávat další členy a přátele arabských zemí,
 - c) v okruhu svého působení šířit poznání o životě v zemích arabského světa a osvětlovat iracionálnost pohledu Arab = terorista,
 - d) osobně přispívat k rozvoji vzájemných oficiálních i neoficiálních vztahů,
 - e) řádně platit členské příspěvky a podle možností přispívat na dobročinné akce,
 - f) zasílat příspěvky do Bulletinu, dotazy, připomínky a podněty elektronickou poštou na adresu: info@czech-arab.org

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme k významným výročím

**Společnost česko-arabská
a Společnost přátel Afriky
blahopřejí spřáteleným zemím
k jejich státním svátkům
a významným výročím.**

- **Tunisku** k oslavám státního svátku Dne nezávislosti, 20. březen 1956.
- **Namibii** k výročí získání nezávislosti 21. března v roce 1990.
- **Senegalu** ke Dni nezávislosti, nabyté 4. dubna 1960.
- **Sýrii**, která si 17. dubna připomene Den vyhlášení nezávislosti, kterou získala svržením francouzské koloniální správy v roce 1946.
- **Zimbabwe** k výročí Dne nezávislosti, který si od roku 1980 každoročně připomíná 18. dubna.
- **Tanzánii**, která si 26. dubna připomene Den sjednocení, bývalé Tanganjiky a Zanzibaru v roce 1964.
- **Kamerunu** k oslavám Dne vyhlášení republiky, k němuž došlo 20. května 1970.
- **Jemenu** k významnému svátku jeho moderní historie, ke Dni sjednocení, k němuž došlo 22. května roku 1990.
- **Eritreji** k oslavám 24. května, kdy si připomene Den osvobození.
- **Jordánsku** k výročí Dne vyhlášení nezávislosti z 25. května roku 1946.
- **Etiopii** k oslavám Státního svátku, který připadá na 28. května.
- **Mozambiku**, který oslavuje 25. června Den nezávislosti, získané v roce 1975.
- **Madagaskaru** ke státnímu svátku 26. června – Dni vyhlášení nezávislosti, získané v roce 1960.
- **Konžské republice** ke Dni nezávislosti nabyté 26. června roku 1960.

-mh-

Generální tajemník OSN Kofi Annan Poselství u příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem

29. listopadu 2003

Dovolu mi, abych se připojil k mnoha dalším lidem z celého světa, kteří dnes vyjadřují svou hlubokou solidaritu s palestinským lidem v jeho pokračujícím utrpení. Palestinci nadále zůstávají bez vlastního státu a vystaveni útlaku. To, že vyjadřují svou solidaritu s palestinským lidem, neznamená, že bych byl lhostejný k utrpení obyvatel Izraele. Ti jsou stále vystaveni nejistotě a teroru. Strašlivé události uplynulých tří let a dnešní neutěšená situace jsou pro všechny smutnou připomínkou toho, že čím víc si znesvářené strany ubližují navzájem, tím víc ubližují samy sobě a oddalují tak naději na mírové uspořádání.

Některé izraelské kroky, například mimo soudní popravu, užívání těžkých zbraní proti civilistům, boření obytných domů, pokračující budování osad na okupovaných územích a výstavba bariéry, která zasahuje hluboko do nitra palestinského území, jen ztrpčují utrpení Palestinců a prohlubují jejich pocit beznaděje. Tyto kroky podkopávají úsilí o překonání násilí a živí nenávisť vůči Izraeli. Ve svém důsledku oddalují den, kdy budou moci Izraelci žít bezpečně a bez strachu v bezpečných a uznávaných hranicích.

Palestinské sebevražedné útoky si na druhou stranu vyžádaly mnoho životů nevinných izraelských civilistů, kteří padli za oběť bezohledným aktům záměrného teroru. Tyto odporné zločiny nemají ospravedlnění a musejí být zásadně a bezvýhradně odsouzeny. Útoky vedly ke zmaření snah o vybudování mostů usmíření mezi oběma národy a oddálily den,

kdy budou Palestinci moci žít v míru a bezpečí ve vlastním státě.

Násilnosti uplynulých tří let si vyžádaly tisíce obětí. Většinu z nich tvořili Palestinci, bylo však mezi nimi i mnoho Izraelců. V mnoha případech byly mezi zabitými i děti. Konflikt mezi Palestinci a Izraelci nemá vojenské řešení. Jedinou nadějí je politický proces, který by vyústil v ucelené, spravedlivé a trvalé mírové uspořádání založené na existenci dvou států – Palestiny a Izraele, schopných žít vedle sebe v míru a v mezinárodně uznávaných hranicích.

Nedávné občanské iniciativy daly tomuto konceptu zapravdu. Mám na mysli zejména ženevskou iniciativu, v jejímž rámci se Palestinci a Izraelci shodli na podrobném plánu řešení konfliktu, a také prohlášení zásad z Ayalon Nussebeth. Tyto snahy jasně ukazují, že Palestinci i Izraelci dokáží jednat racionálně a zdrženlivě a dohodnout se na podmínkách, za nichž vedle sebe dokáží žít v míru. Tyto iniciativy obě strany zaujaly a snad v nich upevnily přesvědčení, že mírového řešení je možné dosáhnout.

Úsilí občanské společnosti však nemůže v plné míře nahradit iniciativy oficiálních orgánů. Izraelská vláda a Palestinská samospráva přijaly jasné závazky, které by měly neprodleně plnit, a ne vyčkávat, až tak učiní druhá strana. Nedávné období bylo relativně klidné a objevily se náznaky, že se vývoj ubírá správným směrem. Izraelská vláda vyhlásila svou připravenost splnit povinnosti vyplývající z „mírové cestovní mapy“. Nová

palestinská vláda deklarovala svůj záměr obnovit zákonnost a pořádek, dostat pod kontrolu násilí a bojovat s terorismem. Existuje tak naděje, že dojde v brzké době k setkání obou premiérů a k nové dohodě o příměří. Zárodky naděje na nový mír je nutné chránit a pečovat o ně. Obě strany však musí být hodnoceny nikoli podle svých slov, ale podle konkrétních činů.

Rovněž mezinárodní společenství musí být připraveno přijmout odvážné kroky. Vítám schválení tzv. cestovní mapy rezolucí Rady bezpečnosti č. 1515. Tato rezoluce je pro „diplomatickou Čtyřku“ a další aktéry mezinárodního společenství významnou oporou, která může stranám usnadnit uplatňování mírového plánu a držet se svých povinností a závazků. Jak jsem sdělil členům „Čtyřky“, jsem přesvědčen, že toto úsilí by mělo být posíleno mezinárodní přítomností přímo v terénu.

Mezitím je potřeba zaměřit maximální úsilí na řešení krizové humanitární a ekonomické situace na palestinských územích. Chudoba, nezaměstnanost, nedostatečná školní docházka a celkový pocit frustrace a zoufalství – to vše je součástí každodenního života Palestinců žijících pod jhem okupace. K tomu je nutno připočítat potíže plynoucí z omezení pohybu osob a zboží, uzavírek, zákazů vycházení, silničních zátaras a kontrolních stanovišť a budování separační bariéry, o které jsem právě vypracoval zprávu pro Valné shromáždění. Schopnost institucí Palestinské samosprávy sloužit vlastním lidem se od září 2000 výrazně snížila.

Mezinárodní společenství dárců by mělo přispívat co nejvelkoryseji, zvláště v dnešním období nedostatku, a izraelská vláda musí humanitárním konvojem a misím umožnit pří-

stup k civilnímu obyvatelstvu okupovaných palestinských území.

I v těchto nelehkých podmínkách poskytují Spojené národy Palestincům celou řadu služeb, a to prostřednictvím činnosti Úřadu pro koordinaci humanitární pomoci (OCHA), Světového potravinového programu (WFP), Rozvojového programu OSN (UNDP), Dětského fondu OSN (UNICEF) a dalších agentur. Navzdory finanční krizi plní UNRWA nadále klíčovou úlohu při plnění nejnáléhavějších potřeb palestinských uprchlíků. Zvláštní koordinátor OSN pro Blízký východ, Terje Roed-Larsen, který je rovněž mým osobním představitelem v Organizaci pro osvobození Palestiny a v Palestinské samosprávě, zůstává v těsném kontaktu se všemi zainteresovanými stranami, snaží se podporovat politický proces a koordinovat mezinárodní pomoc.

Sám za sebe se zavazuji, že budu nadále spolupracovat se všemi stranami v úsilí o dosažení uceleného, spravedlivého a trvalého řešení palestinské otázky, v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti č. 242, 338, 1397 a 1515 a principem „země za mír“.

Dnešní den, kdy vyjadřujeme svou solidariitu s palestinským lidem, je rovněž příležitostí posílit vlastní důvěru v možnost dosažení míru, v naši schopnost ukončit okupaci palestinských území a zajistit bezpečnost Izraele. Připomeňme také ještě jednou, že vzájemným ubližováním či otálením při plnění svých závazků poškozují strany především své vlastní zájmy. Probudme v sobě odhodlání nedopřát si oddechu, dokud Palestinský lid nezíská, co mu právem náleží – možnost vykonávat svá nezcižitelná práva ve svrchovaném a nezávislém palestinském státě.

Nigerijské ženy a dívky ve společnosti

V 70. letech se Nigérie začala potýkat s masovou negramotností, celoplošně byly zřizovány školy a kurzy – i večerní – kde se ženy i muži učili základní gramotnosti. Tato snaha v průběhu 90. let upadala a stále má sestupnou tendenci. Dnes je situace taková, že 68 % obyvatelstva je gramotných (umí číst a psát).

Důvodů, proč je v Nigérii takové procento negramotných žen, je několik. Mladé dívky opouštějí školní zařízení velice brzy. Poté, co jakž takž zvládnou základy čtení a psaní, uchylují se k jejich největšímu životnímu poslání, a to k *domácím pracím a k péči o rodinu*. V jiných případech opouštějí školy kvůli zaopatřování *mladších sourozenců z nedostateku finančního zázemí a zdravotních důvodů*. V severní Nigérii se objevují hned dva zdravotní problémy žen. Pohlavní mrzačení žen a poranění vzniklé při porodech „vesico-vaginální fistula.“*

Nigerijská společnost celkově vychovává ze svých dcer v první řadě efektivní matky a manželky. Dívčím jsou předávány hodnoty od jejich matek a společností ve které vyrůstají. Chlapci jsou více vedeni k průbojnosti, nezávislosti a soupeřivosti. Od dětství asistují při tradičních politických děních, kde právě muži řídí společnost jako místní králové a hlavy rodin. Podle těchto jasně uspořádaných hodnot dívky zase naopak asistují svým matkám při různých pracích. Ženy tudíž mají jasně zakódované chování pro jejich budoucí roli manželky. Proto, když se mladé Nigerijce, ale hlavně její rodině, která ji většinou do sňatku násilně donutila, naskytla lukrativní příležitost provdat se, opustila školu, protože se od ní stejně jak ve společnosti, tak v rodině neoče-

kávaly vědomosti, které by jinak nabyta ve škole. V posledních letech se už přece jen situace trochu vylepšuje, obzvlášť ve větších městech.

Rozdíl v urbanizovaných oblastech se dotýká i tradičních hodnot. Ženy a dívky jsou zde více motivovány ke školní docházce, mají větší tendence k zapojování se do společenskopolitického dění a i muži od nich očekávají větší vzdělanost a všeobecný přehled. Ovšem i tento proces postupného zapojování žen a podílení se na běžném rozhodování je pomalý. Chlapci přebírají zodpovědnost od svých otců a tyto normy se posilují *zvyky, folklórem, příslovími, vtipy a veškerými společenskými praktikami nigerijské tradiční společnosti*.

Nejsilněji jsou tyto normy diktovány náboženstvím. V Nigérii neaplikuje úplnou rovnost mezi mužem a ženou žádné z vyskytujících se náboženství, přičemž je třeba mít na paměti, při velikosti, lidnatosti a různobarevnosti Nigérie, že zavádění různých náboženství se s malými rozdíly různí místo od místa. Mnohé oblasti, zejména muslimský sever Nigérie, udržují tradiční model školy, který preferuje chlapce.

V neposlední řadě jsou tu ekonomické hranice. Mnozí rodiče v Nigérii shledávají ve vzdělávání dívek zbytečné náklady. Proto, když rodiče stojí před rozhodnutím, zda dají vzdělání synovi či dceři, dcera je vždy obětí. V Nigérii rodiče jak v soukromé, tak státní škole obstarávají školní uniformu, učebnice a jiné školní pomůcky sami, tudíž si nemohou dovolit poslat všechny děti do vyučovacího procesu. Následkem bývá ona nízká vzdělanost žen a závislost na mužích.

V moderních učebnicích a zejména předmětu „Social Studies“ – Společenská výchova je věnován velký prostor právě rozdělení žen a mužů a je zde již zachycen moderní (západní) pohled na postavení ženy a ženy-matky.

Moderní pohled poukazuje na možnost volby, která byla pro ženy dlouhý čas vzdálená (volba jít do zaměstnání, volba umístit děti do

* *Jedná se o zranění vzniklé při porodech, které má za následek otvor („fistula“), který vzniká mezi močovým měchýřem a vagínou, nebo mezi konečníkem a vagínou. Žena ztrácí kontrolu nad ovládním moči nebo stolice. Toto poranění donutí ženu opustit společnost.*

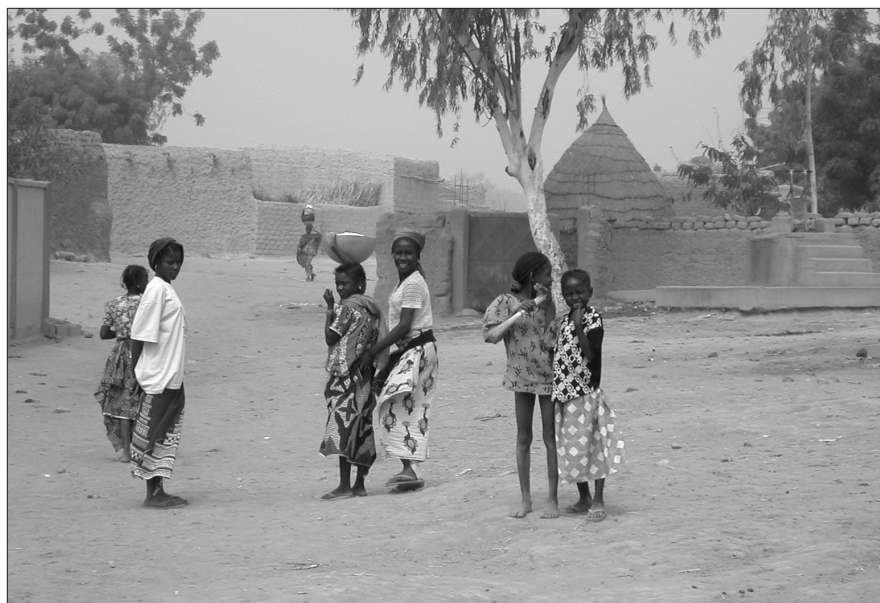
předškolních zařízení, volba nevdávat se). Žena je zde již chápána jako důležitá součást nigerijské společnosti, která může do ni i do rodiny přispívat stejným dílem. Učebnice primárního (6–12 let) i sekundárního (12–18 let) stupně v Nigérii se věnují ženě v novém pohledu její realizace. Například v kapitolách „Život rodiny“, „Práce“, „Náboženské rozdíly“, „Rodinný život v jiných zemích“, „Partnerské vztahy“ a jiných stojí oproti muži žena a žena-matka, nikoli pouze žena-manželka.

Významnou roli v pomalém pokroku sehrává finanční nedostupnost těchto učebnic nejen pro žáky, ale i pro učitele, vzbuzování zájmu o danou problematiku a v neposlední řadě ustálené hodnoty, které nepodporují v dívkách a ve společnosti tento zájem. Převážně důležitou součástí celkového problému je zájem a postupná reforma a rostoucí pozornost, která je zaměřena na předškolní výchovu. Dříve byla v Nigérii předškolní výchova ponechávána pouze na matkách, prababičkách, příbuzných a sourozencích. Dnes je předškolní výchova jasně definována *Národním plánem pro vzdělání*. Jesle, dětské školky, celodenní centra pro děti ve věku mezi 3–6 lety zabezpečují vzdě-

lávání pro ty nejmenší a dávají možnost matkám nastoupit do zaměstnání.

Význam předškolního vzdělávání v Nigérii

Stále existuje v Nigérii mnoho lidí, kteří si myslí, že předškolní výchova dětí je zbytečný luxus. Často přitom poukazují na sebe či jiné své známé, kteří nikdy neposílali své děti do předškolních zařízení, a používají tuto skutečnost jako demonstraci pro své argumenty. Ještě stále mnoho lidí, a patří mezi ně i mnoho kantorů, jsou toho názoru, že nejlepší výchova a výuka pro děti předškolního věku je výchova od jejich matek, babiček a příbuzných. Podle nich je daleko podnětější prostředí domova a blízkého okolí, nežli vybavení a okolí předškolních zařízení. Naproti nim stojí ti, kteří si myslí, že předškolní instituce jsou pro děti tohoto věku to nejlepší podnětné prostředí, ve kterém mohou být. Místo plané kritiky se raději věnují zefektivňování osnov, standardů a prostředí předškolních zařízení, která nespĺňují standardy a požadavky pro správný vývoj a růst dětí. Nigérie a její akti-

visté, kteří se věnují tomuto stupni výchovy, si jsou vědomi, že pro správné fungování a na správný vývoj dětí se musí velkou měrou podílet stát, obdobně jako je tomu ve vyspělých západních státech.

V Nigérii, díky vlivu západní civilizace a jejího vzdělávání i díky rostoucí industrializaci, osvětě a zkušenostem, však existuje také mnoho rodičů, kteří jsou přesvědčeni o správnosti a prospěšnosti předškolního zařízení. Vdané ženy mohou být zaměstnány a nemusí žádat o pomoc s výchovou svých dětí blízké příbuzenstvo, jak tomu bylo doposud.

Na mnoha místech Nigérie je často obtížné získat tyto pomocnice v domácnosti, a pokud jsou k dispozici, bývají pro obyčejné rodiny příliš drahé. Tedy sociální i bezpečnostní důvody mohou být příčinou, proč vzrůstá poptávka po těchto předškolních zařízeních po dobu, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Další závažný důvod, proč je předškolní výchova prospěšná, je ten, že v dobré školce je dětem poskytnuto stimulující

prostředí, které mnohé rodiny poskytnout nemohou. Toto se týká hlavně 70. a 80. let. Dnes je na mnoha místech Nigérie situace jiná. Stav školek se liší. Jedná-li se o školky státní, mívají zpravidla nedostatečnou výbavu. Sponzorované a soukromé školky jsou velmi dobře vybaveny, ale nejsou z finančních důvodů dostupné pro každého. Rovněž děti, které jsou postiženy méně závažným problémem, nacházejí v předškolních zařízeních možnost seberealizace, což je důležité obzvlášť v tomto citlivém věku, kdy změny ve vývoji nebo celková efektivní péče a léčba je největší. Tak se i díky těmto zařízením zbavují toho, čeho by se těžko zbavovaly během primárního a sekundárního stupně.

Nigérii tedy nezbývá než doufat, že odhalí skryté rezervy v ženském potenciálu a nebude podporovat svými tradičními zvyky a výchovou v dívkách pouze manželky, ale poskytne jim možnost výběru.

Iveta Chmielová Dalajková
Společnost přátel Afriky

Kdo byl David Dacko?

Krátce po smrti bývalého mauretánského prezidenta Moktara Ould Daddaha v říjnu 2003 odešla další významná postava „Roku Afriky“ 1960 – bývalý prezident Středoafričské republiky David Dacko, který zemřel 20. listopadu 2003 ve věku 73 let v nemocnici hlavního kamerunského města Yaoundé na kardiální a respirační nedostatečnost, kterou již dlouhodobě trpěl. Zesnulý byl prvním prezidentem Středoafričské republiky (bývalé koloniální území Oubangui-Chari v rámci Francouzské Rovinnkové Afriky – AÉF).

David Dacko se narodil 24. března 1930 v městečku Bouchia v rolnické rodině. Nejprve se stal učitelem a poté ředitelem školy. Do oblasti politiky vstoupil počátkem 50. let jako člen politické strany Hnutí sociální evoluce Černé Afriky (Mouvement d'Évolution Sociale de l'Afrique Noire – MESAN), jejímž předsedou byl jeho strýc Barthélémy Boganda (1910–1959). Oba patřili k etniku Mbaka. V roce 1957 byl Dacko zvolen do teritoriál-

ního shromáždění Ubangi-Šari. V tamnější autonomní vládě pak v letech 1957–1958 zastával funkci ministra zemědělství, poté v letech 1958–1959 ministra vnitra, hospodářství a obchodu, aby se v roce 1959 stal ministerským předsedou autonomní Středoafričské republiky. V letech 1960–1965 pak vykonával funkce prezidenta a předsedy vlády nezávislé Středoafričské republiky a byl současně předsedou strany MESAN. V silvestrovsko-novoroční noci byl sesazen převratem, vedeným náčelníkem generálního štábu, plukovníkem Jean-Bedel Bokassou. Až do roku 1976 byl Dacko v domácím vězení. Od prosince 1976 do září 1979 byl David Dacko Bokassovým osobním poradcem. Plukovník Bokassa se stal po Dackově silvestrovském svržení v roce 1966 středoafričským prezidentem a později i maršálem; v roce 1976 to dotáhl dokonce na středoafričského císaře Bokassu Prvního.

Maršál a císař však přestal svým francouzským ochráncům (Valéry Giscard d'Estaing)

vyhovovat a tak 20. září 1979 byl proveden francouzský letecký výsadek v hlavním městě Bangui v rámci „operace Barracuda“ a císař Bokassa byl sesazen ve své nepřítomnosti v době zahraniční cesty. Prezidentem republiky v letech 1979–1981 byl znovu David Dacko, kteý 1. září 1981 byl nucen odevzdat otěže moci šéfovi středoafriické armády generálu André Kolingbovi, který setrval v prezidentském křesle až do roku 1993.

David Dacko nebyl stoupcem socialistické orientace a prováděl kurz na přilákání zahraničního kapitálu do země a na rozvoj národního a cizího soukromého podnikání. V zahraniční politice se orientoval na západní kapitalistické státy, hlavně na Francii. Po svém druhém odchodu od moci v roce 1981 obýval skromnou přízemní vilu u vojenského tábora Roux v bezprostředním sousedství francouzského velvyslanectví na břehu řeky Ubangui. Tak prožíval závěr svého života, kdy u příleži-

losti 43. výročí vyhlášení nezávislosti Středoafriické republiky se smířil se svým starým politickým rivalem Abelem Gombou. Tento Gomba totiž byl opravdovým duchovním synem Barthélémyho Bogandy, který zahynul při nevyjasněném leteckém neštěstí krátce před vyhlášením nezávislosti země. Prezidentem republiky se v „Roce Afriky“ 1960 stal s pomocí francouzských kolonialistů David Dacko.

Bývalý ministerský předseda Jean-Paul Ngoupandé a předseda Středoafriické ligy pro lidská práva Nicolas Tiangaye uctili památku zesnulého šéfa státu s tím, že historie zaznamená, že se Dacko ani neobohatil, když byl u moci, ani nebyl tribalistou. Nynější středoafriický prezident republiky generál François Bozité vyhlásil měsíční národní smutek.

Josef Poláček
Společnost přátel Afriky

Vzpomínka na Ing. Jaromíra Hajského

Nikdo z nás, kteří jsme Jaromíra Hajského blíže znali nebo s ním spolupracovali, nemohl v první chvíli uvěřit té naprosto netušené zprávě o jeho náhlém odchodu. Vždyť nedlouho předtím jsme s ním ještě hovořili o jeho plánech a záměrech a obdivovali – jako vždy – jeho vitalitu, optimismus a inspirující činnost. Nikdo z nás by si nebyl ani na okamžik připustil myšlenku, že v době, kdy stojí na vrcholu svých sil, se jeho život tak brzy uzavře.

Když si Jaromír Hajský volil svou životní dráhu, nic zpočátku nenasvědčovalo tomu, že jednou zasvětil svůj um a své srdce arabské literatuře a že se mu dostane mecí našimi arabisty velkého uznání. Vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, pracoval ve svém oboru a pak se mu naskytla možnost odjet služebně do Libye, kde během několika pobytů strávil více než deset let. Jak se později ukázalo, toto byl rozhodující mezník a obrat v jeho životě. Začal se zajímat o jazyk, který tam na každém kroku slyšel a jehož neznámé písmo podněcovalo jeho zvědavost. Nešlo však jen o přechodný, povrchní zájem, nýbrž o cílevědomé, systematické studium v terénu i v Jazykové škole v Praze, kde později s úspěchem složil státní zkoušku z arabštiny.

V té době již také navazoval kontakty s našimi arabisty. Dobře si vzpomínám na naše první setkání na fakultě. Vyprávěl zajímavě o svých zážitcích z Libye a ukázal mi své překlady několika libyjských povídek. Již tehdy se jeho pozornost obracela i k egyptské literatuře, jmenovitě k povídkám Nagiba Mahfúze. Bylo zřejmé, že má nesporný talent, ale ještě jsem si neuvědomoval to, co jsem mu v dalších letech několikrát řekl, že se jako ekonom minul svým povoláním a že pravý smysl svého snažení našel na poli arabské literatury.

Své mimořádné schopnosti uplatnil pak Jaromír Hajský při oněch krásných literárních večerech arabské poezie a prózy, organizovaných Společností česko-arabskou a věnova-

ných významným arabským autorům – klasikovi moderní arabské poezie Muhammadu Mahdímu al-Džawáhirímu, kterého si zvlášť oblíbil, dále jemenskému básníkovi Muhammadu aš-Šarafímu, libyjským prozaikům Ahmadu Ibráhímu al-Fakíhovi a Ibráhímu al-Kaunímu, syrskému básníkovi Nizáru Kabbánímu a středověkému básníkovi Abú Nuwásovi, známému i z Tisíce a jedné noci. Jaromír Hajský tato přátelská česko-arabská setkání nejen organizačně zajišťoval, ale sestavil i jejich program a přeložil z arabštiny všechny vybrané ukázky (o některých těchto akcích více v Bulletinu 1/1999).

Svůj překladatelský, básnický talent a vytříbený literární cit osvědčil Jaromír Hajský zvláště ve svých knižně vydaných překladech. S velkým zájmem se setkala jeho půvabná knížka obsahující výbor z veršů Nizára Kabbáního (Nizár Kabbání, knižte lyriků, básník pro všechny. Dar Ibn Rushd 2000). Osobní přátelství poutalo Jaromíra Hajského s jemenským básníkem Muhammadem aš-Šarafím, kterého poznal ještě jako velvyslance Jemenské republiky v Praze. Hajský připravil reprezentační výbor z jeho bohaté tvorby a nazval jej Příběh básníka ze země královny Bilkís (nakladatelství Babylon 2002). Stojí za zmínku, že zhruba celou polovinu knihy zabírá instruktivní, kultivovaný, neotřelý a poutavým jazykem napsaný úvod o vývojevých proměnách arabské poezie, o historii Jemenu a o básnickově životě (viz Bulletin 4/2002).

Jako překladatel nemohl samozřejmě ponechat stranou oblast, kde se poprvé setkal s arabským světem – Libyi. Během svých pobytů sledoval pozorně kulturní a literární dění v této zemi, stýkal se s řadou libyjských spisovatelů a s některými navázal přátelství. Je třeba zdůraznit, že po smrti dr. Svetozára Pantůčka, odborníka na literatury severní Afriky, byl Hajský naším jediným znalcem moderní libyjské literatury. V roce 2003 vydal sbírku libyjské literatury.

ských povídek pod názvem Svátek na zemi (Dar Ibn Rushd) a pojal do ní povídky čtyř předních libyjských prozaiků – al-Gweirího, al-Misrátiho, al-Fakíha a al-Kauniho. Přeložené povídky i poutavě napsané úvody k jednotlivým autorům mají vysokou stylistickou úroveň (viz Bulletin 3/2003).

Nedokončen zůstal bohužel jeho další významný překladatelský záměr – výbor z povídek egyptského spisovatele a nositele Nobelovy ceny za literaturu Nagíba Mahfúze.

V posledních letech se Jaromír Hajský stal spolupracovníkem známé informační, reklamní a vydavatelské agentury Babylon, založené roku 1990 Ing. Rawahem Jassanim, která vydává řadu periodik o České republice, mj. i vynikající časopis al-Haját at-tšíkíja (Český život). V tomto inspirativním prostředí se zrodila myšlenka založit Centrum al-Džawáhíriho (Centrum Al-

Jawahiri), neziskovou organizaci s cílem rozvíjet česko-arabskou kulturní výměnu. V jejím názvu je jako symbol jméno básníka, který našel v Praze svůj druhý domov a strávil zde téměř třicet let. Centrum bylo slavnostně vyhlášeno 25. července 2002. O realizaci tohoto skvělého projektu se zasloužila řada pracovníků, ale jeho duší byli Rawah Jassani a Jaromír Hajský, který se stal výkonným ředitelem Centra a plánoval do budoucna řadu jeho akcí.

Připomínáme-li si mnohostrannou kulturní, literární a organizační činnost Jaromíra Hajského, tím více želíme jeho předčasného odchodu a uvědomujeme si, jak velká je to ztráta pro nás osobně, pro naši arabistiku a pro všechny, jimž leží na srdci vzájemné česko-arabské poznávání a porozumění.

Čest jeho památce.

Jaroslav Oliverius

Odešel velký africký spisovatel Ahmadou Kourouma

Z Francie přišla smutná zpráva. 11. prosince 2003 zemřel v Lyonu ve věku 76 let mistr africké literatury Ahmadou Kourouma, který se v minulém roce zúčastnil mezinárodního knižního veletrhu v Praze, kdy jsem měl při autogramiádě jeho vynikající knihy „Alláh není povinen“ čest osobně poznat tuto velkou postavu africké literatury.

Ahmadou Kourouma při své umělecké a lidské morální velikosti byl velmi skromný a srdečný člověk. Jeho jméno znamená bojovník a on také vždy byl bojovníkem za správnou věc – proti kolonialismu i proti africkým diktaturám. Narodil se v roce 1927 nedaleko Boundiali na severu Pobřeží Slonoviny. V roce 1950, kdy se v koloniích rozvíjelo africké hnutí za nezávislost, byl Ahmadou Kourouma studentem matematiky v maliském Bamaku (tehdejší Francouzský Súdán). Jako člověk podléhající tříleté vojenské službě odmítl zúčastnit se potlačování protestního hnutí, vedeného Africkým demokratickým sdružením (RDA), na Pobřeží Slonoviny. Za trest byl po-

slán do Indočíny, kde zůstal až do francouzské porážky u Dien Bien Phu v květnu 1954. Svá studia zakončil v Paříži a v Lyonu. V roce 1960 se někdejší předseda RDA Félix Houphouët-Boigny stal prezidentem Pobřeží Slonoviny a poté následovaly Kouroumovy politické deziluze, které ho stály dokonce několik týdnů vězení. Odrazem těchto zážitků se stal Kouroumův první román „Le Soleil des indépendances“ (Slunce nezávislosti). Po letech exilu se spisovatel vrátil do Abidžanu koncem 80. let, avšak rasistické poměry za režimu prezidenta Laurenta Gbagba ho donutily počátkem roku 2003 znovu k exilu ve Francii. Kouroumova kniha „Allah n'est pas obligé“ (Alláh není povinen) zachycuje brutalitu afrických občanských válek, na nichž se vydatnou měrou podílejí dětští vojáci. Ahmadou Kourouma za sebou zanechal nezapomenutelnou stopu v africké literatuře.

Čest jeho světlé památce!

Josef Poláček

O knize reportáží Ryszarda Kapuścińskiego

V roce 1998* vyšla v nakladatelství Cytel-nik ve Varšavě kniha tohoto autora, nazvaná v polštině „Heban“ (česky „Eben“). Knihu přeložil Dušan Provazník, známý publicista a polonista. R. Kapuściński se v průběhu čtyřiceti let, následujících po roce 1957, několikrát vrátil do Afriky. Do knihy zařadil téměř třicet kratších reportáží, pocházejících z jeho cest po 12 zemích všech částí subsaharské Afriky – od Mauretánie a Súdánu až po Jihoafrickou republiku.

Autor v úvodu říká, že „Eben“ není knihou o Africe, která jako kontinent je příliš velká a nesmírně rozmanitá, než aby se dala popsat v jedné knize. Jde mu více o to poznat život obyčejných Afričanů tohoto barvitého kontinentu s jeho neuvěřitelnými kontrasty, bohatstvím i chudobou, inteligencí a nevědomostí, mírumilovností a konfliktky. Proto cestuje se šoféry příležitostných kamionů, toulá se s kočovnými po poušti, je hostem rolníků z tropické savany apod.

Tak poznává Afriku a život lidí nikoliv nějakým povrchním pozorováním, ale tím, že s nimi nějaký čas žije a proniká tak do podstaty jejich nelehkého úsilí o přežití za podmínek, jež se cizincům mohou zdát téměř neuvěřitelné. Vznikl tak velice pravdivý obraz o Afričanech a prostředí, v němž žijí, jakož i o jejich povaze, kultuře a náboženství. A současně se v něm odráží i periferní postavení zemí subsaharské Afriky ve světě a nedostatečný zájem bohatší

* Do češtiny byly přeloženy další jeho knihy, zvláště pak neznámější kniha nazvaná „Cesarz“ (s českým titulem „Na dvoře krále králů“), o Etiopii za vlády Haile Selasieho, která byla v USA zařazena mezi deset nejlepších děl literatury faktů XX. století. Česky dále vyšly publikace „Na dvoře šáha šáhů“, pojednávající o Iránu, a „Impérium“ o rozpadu bývalého SSSR. České vydání „Ebenu“ vyšlo v roce 2003 v pražském nakladatelství Mladá fronta (301 s.) v edici Lidé a Země.

části světového společenství o země a obyvatel tohoto kontinentu.

• • •

V první reportáži o Ghaně 1958 autor zdůrazňuje touhu jejich obyvatel po rychlém dosažení nezávislosti státu. Z projevu Kwame Nkrumaha na veřejném shromáždění uvádí slova o tom, že „nejdůležitější je vybojovat nezávislost, ostatní už přijde jaksi samo, všechno dobré vyplyne z nezávislosti“.

Tato poněkud naivní představa o postkoloniální budoucnosti chudých afrických zemí, a zemí Jihu vůbec, jakož i vztahů k bohatým zemím Severu, byla založena na představě o urychleném a důsledném odpoutání se od koloniálních zemí a možnostech vlastními silami zajistit hospodářský rozvoj a zlepšit tak životní podmínky svých obyvatel.

Příští vývoj většiny subsaharských zemí však ukázal na nereálnost takových představ o postkoloniálním vývoji osvobozených zemí. Tato víze byla spojena s určitou *ideologickou fikcí*, podle níž je kolonialismus příčinou všeho zla, kterou je nutno odstranit, a že *jakmile kolonialisté odejdou, bude svým způsobem automaticky otevřena cesta k lepší, jimi samými vytvářené budoucnosti*. Je však nutno dodat, že takový přístup je možno pochopit, neboť vychází z velmi tvrdých a smutných zkušeností Afričanů, jež s sebou kolonialismus přinesl, jako bylo například přesídlování Afričanů, systém tzv. apartheidu a zabírání půdy bílými osadníky apod.

V části nazvané „Já, Bílý“ autor uvádí, že „koloniální původ afrického státu – ve kterém byl evropský úředník nesmyslně a neuměrně přepřelán a noví páni tento systém beze změn přejali – způsobil, že *boj o moc v nezávislé Africe dostal okamžitě neobyčejně urputný a nelibostný charakter*“. V krátké době po prvním převratu tam vzniká nová třída – byrokratická buržoasie, která nic nevytváří, nic nevyrobí, ale jen vládne společnosti a těší se z četných výsad.

Vznikl však i systém segregace mezi Afričany samými, resp. potomky afrických otroků, vyvezených v minulých stoletích na bavlníkové plantáže dnešních Spojených států. Několik tisíc osvobozených otroků bylo v 19. století zpět vyvezeno do Afriky a ti se začali usazovat v oblasti dnešní Monrovie a v roce 1847 založili Republiku Libérie. Ta však byla pokračováním otrokářského systému z vůle „amerických Liberijců“, kteří ve svém vlastním zájmu chtěli zachovat, rozvinout a využít nespravedlivý systém dvou od sebe oddělených společností: vyšší výlučné společnosti, s monopolní jedinou stranou – True Twig Party, jež ovládala oblasti Monrovie, a mimo ní většinu domorodců, rozdělených do 16 kmenů, kteří tvořili nižší podřízené společnosti.

S předákem této strany a současně prezidentem Libérie Williamem Tubmanem se autor osobně setkal během první konference hlav afrických států na jaře 1963 v Addis Abebě. V jednom eseji své knihy („Chladnoucí peklo“) R. Kapuściński zachytil způsob vlády tohoto představitele vládnoucí vrstvy, trávající osmadvacet let, a velmi krutý a nevybíravý boj o moc s vůdci opozice z ovládaných kmenů. Po smrti W. Tubmana, v roce 1971, se prezidentem stal jeho přítel William Tolbert, člověk, který nadevše miloval moc. Obchodoval rovněž se zlatem, automobily a ve volném čase prodával i cestovní pasy, byl tak ztělesněním nejhrubší korupce v zemi.

Po devíti letech, kdy vládl Libérii jako statkář svému panství, byl násilně odstraněn skupinou vojáků vedených pogramotným seržantem Samuelem Doem, pocházejícím z kmene Krahn. Tato výměna vládců byla doprovázena „krvavou a krutou karikaturou revoluce polootrockých utlačovaných mas africké džungle proti jejich nenáviděným pánům, bývalým otrokům z amerických plantáží“. Moc tak přešla z rukou zámožných a světem protřelých amerických Liberijců do rukou pogramotných a neznámých lidí z kmene Krahn, kteří, aby si udrželi moc, opět začali terorizovat obyvatelstvo.

Po desetiletém panování Samuela Doa, který ani nevěděl, jak vládnout zemi, se obchod a ekonomika téměř zastavily. Když se bývalým kolegům Samuela Doa, Taylorovi a John-

sonovi, podařilo koncem 80. let vytvořit vlastní ozbrojené skupiny, byl Samuel Doe zajat a umučen k smrti. I poté však válka pokračovala, v boji o moc bojoval Taylor proti Johnsonovi a oba se zbytky liberijské armády se postavili proti jednotkám několika afrických zemí, které pod názvem ECOMOC měly nastolit v Libérii pořádek. To se však nedařilo a mimo hlavní město pokračují v zemi boje mezi těmito ozbrojenými bandami.

Zastavili jsme se, i s autorem recenzované knihy, poněkud dále u kauzy ozbrojených střetnutí v Libérii, abychom blíže ukázali na krutý a smutný průběh boje ozbrojených band o moc, vedených desperáty – bývalými důstojníky, ministry, stranickými funkcionáři apod. – lačných peněz a moci. „Warlordi“, jak se tyto uzurpátoři moci nazývají, *znají způsoby, jak získat potřebné finanční prostředky, zvláště pro nákup zbraní k udržení moci a kontroly země*. Bud' je ukradnou vládním institucím, či obsadí část země, která má určitou hospodářskou hodnotu, např. naleziště diamantů, které pak těží a ilegálně prodají. Řadu válek v Africe lze proto nazvat „diamantovými válkami“.

S verbování vojáků rovněž nemají vůdcové ozbrojených band velké potíže. V každé zemi, zvláště v městech, jsou tisíce hladových a nezaměstnaných chlapců, často přímo dětí, z nichž se snadno rekrutují noví ozbrojenci.

Jak probíhá podmaňování a ovládnutí jedné skupiny Afričanů druhou, ukazuje autor v eseji z Mali, nazvaném „Sůl nad zlato“. Jde o příklad vztahů nenávisti a nepřátelství vyúsťující v ozbrojená střetnutí mezi kočovnými Tuaregy a usedlými rolnickými kmeny Bantuů. Berberští Tuaregové, světlejší pleť, žijící v několika zemích v oblasti Sahary a Sahelu, považují černé Afričany „za nízkou a opovržením hodnou rasu chudých podlidů“. Tuaregové jim nejen kradou dobytek a vypalují vesnice, ale dělají z nich i své otroky. Bantuové je zase považují za zloděje a bandity a brání se všemi dostupnými prostředky jejich útlačením. Přitom mezi sebou vedou výměnný obchod – sůl za zlato. Tento tzv. němý obchod, bez přímé účasti obou stran, barvitě popisuje R. Kapuściński v uvedené kapitole.

Reportáže R. Kapuścińského vycházející především ze styku s obyčejnými Afričany,

jsou často propojeny s prostředím a krajinou, v níž títo lidé žijí. V kapitole „Srdce kobry“ se čtenář dozví, jak se domorodí šoféři dovedou orientovat v buši, často bez řádných cest a dopravních směrových značek, apod.

Další kapitola, nazvaná „Lalibela 1959“, pojednává o chrámech vytesaných ve skalních masivech tak, že např. rovná střecha chrámu sv. Jiří ve tvaru kříže je na úrovni okolního terénu. Jde celkem o jedenáct koptských chrámů pocházejících z XII. století, z období králů dynastie Zagwe.

V části nazvané „Eritrejské výjevy“ je zachycena nejen historie Eritreje, ale i to, jak se dostat po krkolomně strmé silnici, postavené Italy, z hlavního města Asmary do Massawy, přístavu u Rudého moře. Vzdušná vzdálenost mezi dvěma městy činí pouze 110 km, avšak s výškovým převisem 2 500 metrů.

Měl jsem tu jedinečnou příležitost a šťestí některá místa, popsaná v reportážích, v 60. letech navštívit, například Lalibelu, ale také Aksum, a najatým taxikem sjet až děsivě příkrou trasu silnice Asmara-Massawa a zpět, jakož i pracovně pobývat v tehdejší Tanganyice a Dar-es-Salamu. Mohl jsem si tak některé po-

hledy autora, podané často reportážně strohým způsobem, lépe vybavit a jeho soudy snáze pochopit než ti, kteří možnost navštívit a pobývat v popisovaných lokalitách neměli.

Evropan, jak uvádí R. Kapuściński závěrem své knihy, vidí v Africe „pouze její slupku, často málo zajímavou a méně důležitou. Jeho zrak sklouzává po povrchu, hlouběji se nedostane a nevěří, že za každou věcí může být nějaké tajemství a že toto tajemství může být i v ní.“ Evropská kultura a zkušenosti nás nepřipravily na to, abychom se v poznání jiných světů a kultur dostali do potřebné hloubky k jejich pravdivému poznání a pochopení.

Velké oblasti života Afričanů, jako je jejich psychika, víra a mentalita, nejsou dosud dostatečně prozkoumány. Také v tom mohou být kořeny rasismu, nenávisti a pohrdání tamními lidmi, které se projevují nevráživostí a nepřátelstvím ze strany obyvatel žijících jak mimo, tak uvnitř zemí jedné z nejhudších částí rozvojového světa, jakou subsaharská Afrika dnešních dnů bezpochyby je.

Jan Vraný
Společnost přátel Afriky

Opevněné sýpky

Hlavní geomorfologickou jednotkou severozápadní Libye je Džabal Nafúsa. Velkolepý vrstevnatý sráz Džabalu Nafúsa se jako obludami rozhodlaný obří schod zvedá jižně od pobřežní Džifárské planiny a probíhá průběžně od Nalutu na západě (kam přichází z Tuniska) směrem východním a dále na severovýchod, aby dostihl mořské pobřeží poblíž města Al Khums. Svoji nadmořskou výšku přes sedm set metrů (na východě jen 500 metrů) převyšuje pobřežní planinu až o čtyři sta metrů (ve východním úseku o 200 metrů). Je rozeklaný hlubokými vádými a kaňony, které formují sráz do četných mysů a zálivů. Směrem k jihu přechází „horský“ oblouk do náhorní roviny skalnaté pouště Al Hamada al Hamra. Sráz přitahuje větší dešťové srážky než okolní území, a tím se tam vytváří úrodná

zóna se zdroji vody, jež odedávna lákala k osídlení.

V čase, kdy pobřežní Tripolsko bylo pod nadvládou otomanské říše, zachovalo si berberské obyvatelstvo izolované, těžko přístupné „hornaté“ oblasti Džabalu Nafúsa křehkou nezávislost na pobřežních městech. V oné době tam vznikaly jedinečné stavby spojující obrannou a skladovací funkci – velké opevněné obecní sýpky. Tyto udivující dominanty krajiny, které jako by vyrůstaly přímo ze skály, se nazývají qasry (qasr znamená v arabštině pevnost, hrad). Kamenné domky příslušné osady bývají nahloučené kolem nich jako kuřátka pod křídly kvočny.

Na západě, téměř na tuniské hranici, se na vrcholu vysokého skalního srázu tyčí opuštěný qasr ve Wazénu. Vnější mohutná pevnostní

zeď s malými okénky je „prolomená“ jediným úzkým vchodem, velmi těžko dobyvatelným. Vstupujeme jím na ústřední nádvoří ve tvaru nepravidelného mnohoúhelníku, kde se nalézá hluboká studna vytesaná ve skále. Kolem dvora jsou v několika patrech rozmístěny jakési cely připomínající svým uspořádáním včelí buňky. Každá z nich patřila jedné rodině. Tyto komory jsou rozděleny do několika částí, z nichž některé jsou určeny na obilí a datle, v jiných jsou zabudované velké keramické amfory s víčky, jež sloužily k uskladnění olivového oleje. Každá cela byla uzavřena vrátky z palmových kmenů a před ní byl upevněn malý balkon. Balkonky představovaly přístupovou cestu ke komorám. Na nádvoří okolo studny jsou dodnes roztroušeny věci denní potřeby, jako například koše pletené z halfy a palmových listů, srpy ze železa, zrezivělé nože, železné nůžky na střihání ovcí, měchy na vodu z kozí kůže, dřevěné mísy a řezbou zdobené dřevěné nádoby (připomínající svým tvarem čutory) se zbytkem černého prášku. Černý prášek na oční stíny používaly berberské krásky ke zdůraznění svého půvabu, jak to ostatně dělají víc než vrchovatou měrou i dnešní Libyjky. Nejrafinovanější techniky líčení očí znali už ve starém Egyptě, kde černá – vedle zelené – patřila k nejpoužívanějším barvám pro tento účel. Domky v okolní osadě jsou vybudované napůl ve skále, napůl dostavěné z kamenů. V mešitě s věžičkovitým minaretem je ve skále vytesaná cisterna na zachycování dešťové vody potřebné k rituální čistě před modlitbou.

Qasr v Awlád Mahmúd – „orlí hnízdo“ vybudované na ostrohu mezi dvěma sbíhajícími se kaňony – vedoucí malé osadě. Tato zachovaná opevněná sýpka je stejného druhu jako ve Wazěnu, to znamená s velkým ústředním nádvořím, na kterém se v době ohrožení mohl ukrýt i dobytek. Z qasru se naskýtá malebný pohled do obou úzkých, hlubokých kaňonů, jejichž dna jsou rozdělena příčnými kamenými hrázemi na malá políčka. Čupřiny tu a tam rostoucích datlovníků se z té velké výšky jeví jako stromečky na nádraží modelové železnice.

Qasr v Nalútu představuje naproti tomu typ obecní sýpky bez nádvoří. Uprostřed pevnosti

je umístěn další blok sudovitě zaklenutých komůrek (podobně jako „špalíček“ na náměstích některých našich měst), lemovaný jen úzkým volným prostorem – uličkou.

Na rozdíl od qasru v lidnatějším Nalutu, malá vesnička Kabao nepotřebovala ve svém opevněném skladu dodatečně vnitřní seskupe- ní komůrek, takže centrální prostor mohl být ponechán volný pro shromáždění dobytka v nebezpečné době.

Mimořádně zajímavá je opevněná obecní sýpka ve vesnici Qasr al Hádždž, postavená na skalní výspě ze dvou stran nepřístupné. Má v půdorysu neobvyklý kruhový tvar a prostorné kruhové nádvoří uprostřed. Je třípatrová, přičemž přízemní patro je zapuštěno z poloviny pod úroveň terénu. Každé poschodí je „slepeno“ z třiatřiceti buněk, podobně jako je rúzenec, který slouží muslimům při odříkávání Alláhových jmen, sestavený z třiatřiceti zrn (rozdělených dvěma korálky tvarově odlišnými a korálem ústředním na tři stejné skupiny). Budova tedy dohromady čítá devětadevadesát cel, jako má jmen Alláh. Jednotlivé komory jsou propojeny balkonky z palmových kmenů. K horním patřím se vystupuje po uzounkém schodišti zbudovaném přímo ve zdi a z něj se pokračuje po balkoncích. S obilím se manipulovalo pomocí košíků či tašek upletených z halfy. Sýpka je podnes částečně užívaná, jediný vchod je uzamčen a cizím návštěvníkům se otvírá pouze na požádání.

Halfa je travina typická pro tamní stepní kraj. Její v průřezu kruhové, tuhé, ale zároveň poddajné zelené listy tvoří až šedesát centimetrů vysoké keřky. Je to od nepaměti oblíbený materiál pro pletení košů, tašek, rohoží a koberců, které jsou po vyschnutí pěkně slámově žluté barvy. Sběr či dokonce pěstování trávy halfy (čili esparta) na suchých plošinách je specifickým oborem v Maroku, které je jejím vývozcem.

*(Výňatek z připravované knihy
I. Mrázka „LIBYJSKOU SAHAROU
po velbloudích stezkách“)*

Ivan Mrázek
místopředseda pobočky SPA, Brno

Wole Soyinka, nigerijský spisovatel a dramatik

Nositel Nobelovy ceny za literaturu se v červenci 2004 dožívá sedmdesátých narozenin. Připomeňme si hrst jeho myšlenek:

Vzájemné působení jeviště a hlediště vytváří přímočarou dynamiku dramatu, jakou nenajdeme v malířství nebo v hudbě.

Realismus v mém díle, který označovali jako pesimistický, je jen velmi přímý, ostrý pohled na věci.

Málokdo si uvědomuje, jakému tlaku jsou vystaveni známí lidé proto, že se podílejí na politickém životě ve svých zemích.

Básníková činnost vyvěrá z téhož tvůrčího zdroje jako například technický rozvoj, urbanizace, energetika apod. Bez využití cizího myšlení není možný rozvoj žádné z těchto tvůrčích činností. Výsledné dílo se posuzuje podle toho, zda směřuje vpřed, či nikoli.

Oslava černošství – négritude – byla podstatná pro lidi, kteří kdysi formulovali tuto filozofii obnoveného vědomí černošské identity. Ale jak už to bývá u většiny hnutí, jež začínají v chodníkových kavárnkách, je do veliké míry umělé rétorické. A taky přehání, protože ti, kdo tohle potřebovali slyšet, byli cizinci bez vztahu k masám afrického lidu.

Magický moment, evokace animistického chápání, je vždycky klamně náhodný. Básník se prostě dostává dovnitř a dále k psychickému bratrství, a to je vzácný případ úplného pochození, vrcholného sebeuvědomění.

Soyinkovu životopisnou knihu *Aké* vydalo loni pražské nakladatelství BBArt. K jeho životnímu jubileu se snad hodí i jeho verše, s nimiž kdysi nerudovsky oslovil první šediny.

Mým prvním bílým vlasům

*Chlupaté peklo komínů, černý rachot hromu,
slepenec drsných mráček – má hlava, pane! –
štetka ve smůle, beze světla zkamenělá, dokud
na ní náhle nevyrazilo jako kukuřice po dešti
ředěné mléko, jako blesk, který se scvrkl
do termít antény, do horečnatých očí cvrčka na slunci.
Tři bílé vlasy! Hříšní záškodníci v podrostu
vykrádají čas. Hledím na ty drátěné chomáčky,
stočené pod lupou, mléčné nitky předzvěsti
důstojných šedin. Spřádej, jen rychle spřádej
svou zbožnou úctu. Upleť mi pavučinku zimní moudrosti,
noční čapku a houbovitou korunu ze zlatých mincí.*

Překlad V. Klíma

Vladimír Klíma
Společnost přátel Afriky

Palestina

*Kousek Tvé země
hřeji ve své dlani
pár kamínků jen
na památku mám.
Má Palestino
slz se neubráním,
však v srdci nosím
klíče od Tvých bran.*

*Poutnická hůl
údělem je mi,
duši svírá prach
mých nekonečných
cest.
Však Tvé tužby, hoře,
Tvůj boj
Palestino,
chci na svých bedrech
celým světem nést.*

*Tak jako den
se s nocí vítá
i nám vzejde
z temné noci den.
Má Palestino,
i nad Tebou svítá,
paprsek jitřní
ozáří Tvou zem.*

*Pak budem celou
hřát Tě ve svých
dlaních,
Svůj úděl s Tvojím
stále budem nést
my, poutníci,
co Tvoje písně pěli
v prachu
nekonečných cest.*

Nataša Dobiášová

Michael Grzimek a Serengeti

12. dubna vzpomene 70. výročí narození Michaela Grzimka, syna někdejšího ředitele frankfurtské zoo dr. Bernharda Grzimka. Oba byli významní tím, že prováděli sčítání a výzkumy zvířet v NP Serengeti a rezervaci Ngorongoro a jejich práce byla vysoce ceněna i mimo hranice afrického kontinentu. Byli uznáváni odbornými kruhy a velký ohlas široké laické i odborné veřejnosti si získal film a nakonec i kniha *Serengeti nesmí zemřít*.

Bernhard a Michael Grzimekovi prováděli výzkumné práce v 50. letech minulého století. Už v tehdejší době se snažili veřejnost upozorňovat na jedinečnost a krásu africké přírody s problémy její ochrany a podněcovali tak ekologické myšlení. Podíleli se rovněž na založení některých afrických národních parků a své výzkumy orientovali i na kráter Ngorongoro. Ten se stal bohužel pro Michaela osudným.

V lehkém dvoustopém letadle při pořizování leteckých snímků se ve výšce 200 m střetl na okraji kráteru se supem. Tento střet Michael nepřežil a později mu byl postaven na okraji kráteru Ngorongoro pomník.

O příčinách této havárie nejlépe vypovídá svědectví jeho otce Bernharda z knihy *Ráj divokých zvířat*:

Usedám ke stolu a nedívám se ani, jak Michael odlétá. Slyším jen ještě vzdalující se vrčení letadla.

Když druhého dne ráno snídal dr. Grzimek v chatě na dně kráteru Ngorongoro, položil mu černý stopař oknem na stůl lístek. Game Warden na něm psal: „Musím Vám, bohužel, sdělit, že Michael se s letadlem zřítíl a je mrtev. Leží nahofe v mém domě.“

Anglický odborník, který se svými africkými pomocníky pátral náhodou v liduprázdných rovinách saleiské stepi po možnostech získávání podzemní vody, viděl „zebru“ (letadlo nabarveno jako zebra, které oba Grzimek-

ové používali), jak letí asi ve výšce 200 metrů k západu a potom najednou přistává. Poněvadž sluhové tvrdili, že to není přistání, ale nehoda, poslal je tam s autem. Našli stroj úplně roztržštěný, ale neohořelý. Mezitím se setmělo. Reflektor automobilu nesvítal a zápalek se neodvážili použít, poněvadž byl všude silně cítit benzín. Jeli tedy rychle zpět a Angličan přijel s druhým vozem a kapesními svítilnami. Vyprostili z troskek letadla mrtvého Michaela Grzimka. Přestože byli unaveni, vezli ho ještě oba černí pomocníci celou noc až na vrchol kráteru Ngorongoro ke strážci zvířet.

Michael Grzimek byl při nárazu ihned usmrčen. Ještě téhož dne byl pohřben ve věčně zelené krajině na vrcholku kráteru Ngorongoro, na místě hledícím hluboko dolů na pláně Ngorongoro a jejich zvířecí stáda.

Britští letečtí úředníci zjistili při prohlídce vrazu, že do pravé nosné plochy narazil sup bělohlavý a silně ji prohnul. Přitom byla také blokována táhla řízení. Proto se stroj zřítíl v několika vteřinách strmě k zemi. V jejich úředním nálezu je potvrzeno, že Michael Grzimek byl zkušební, obezřelý a spolehlivý letec a že neštěstí nebylo způsobeno ani chybou pilota, ani nedostatkem stroje, ale vnějším zásahem, s nímž musí lehká letadla v těchto šířkách bohužel stále počítat.

Výzkumné práce Michaela Grzimka byly v tomto okamžiku v podstatě ukončeny, stejně jako film, který v posledních měsících natočil společně se svými spolupracovníky, aby v něm ukázal světové veřejnosti krásy Serengeti a požádal ji o záchranu tohoto přírodního zázraku.

V provolání, které bylo otištěno ve východoafrických denících, vyjádřila správa národních parků Tanganiky zármutek nad tím, že ochrana přírody v Africe ztrácí s Michaelem Grzimekem jednoho ze svých nejdůležitějších a nejenergičtějších podporovatelů. Vyzvala

veřejnost, aby přispěla k vybudování jeho pomníku, který ponese anglický nápis:

MICHAEL GRZIMEK
 12. 4. 1934–10. 1. 1959
 všechno co měl, i svůj život,
 věnoval ochraně
 divoké africké zvěře.

FOTO: JIRÍ ČERNOCH

Pomník – M. Grzimek a prof. B. Grzimek, Ngorongoro (Tanzánie)

Dr. Bernhard Grzimek kdysi napsal:

Příroda trvá dále, dokud ji nesmyslně nezničíme. Za 50 let se již nikdo nebude zajímat o výsledek konferencí, které dnes zaplňují titulky novin. Ale vyjde-li v červenavém úsvitu z houštiny lev a dunivě zařve, i za 50 let se lidem sevře srdce. Bez ohledu na to, zda budou mluvit anglicky, německy nebo svařilsky. A budou stát oněmělí a hledat ruku souseda, spatří-li poprvé v životě, jak 20 000 zeber táhne nekonečnou stepí. Je to skutečně tak pošetilé, pracovat zde pro ně, pro tyto lidi, zebry a lvy, kteří zde budou za 50 let? A pro ty, kteří zde budou za 100, za 200 let...?

Prof. dr. Bernhard Grzimek, někdejší ředitel frankfurtské zoo, patřil k předním světovým odborníkům, kteří se podstatnou měrou zasloužili o záchranu divoce žijících afrických zvířat. Byl znám i jako spoluvůrce známého celovečerního filmu RÁJ DIVOKÝCH ZVÍŘAT a autor mnoha publikací o africké zvěřině a afrických národních parcích, na jejichž založení se mnohdy podílel.

Serengeti je dnes právem nejslavnější národní park na světě. Byl založen v roce 1929, rezervace Ngorongoro v roce 1959. Před pěti desetiletími se stal známým po celé zeměkouli zásluhou knihy a filmu SERENGETI NESMÍ ZEMŘÍT od Bernharda a Michaela Grzimkových.

Pozn. autora: 10. leden byl dnem

45. výročí úmrtí Michaela Grzimka.

Jiří Zlámal
Společnost přátel Afriky

Africké toulky

K výročí úmrtí znalce africké přírody RNDr. Jiřího Bauma

Jiří Baum prožil relativně, z hlediska času, krátký život. Analyzujeme-li však aktivity spojené s Baumovým jménem, dojdeme jednoznačně k závěru, že jeho životní působnost připomínala chemickou reakci. Baum vlastně neustále něco podnikal. Přes vyrovnanost povahy a jistou dávku skromnosti se dokázal neuvěřitelně zapojovat do nejrůznějších dění

a iniciovat je – ať již se jednalo o studium a jeho předmětnou náplň, africké výpravy, fotoграфování africké zvěře, přípravu vydání odborných zoologických publikací v moderním pojetí, nebo o racionální využití technických předností motoru automobilu. Baum miloval činnost, měl vyhraněný vztah k přírodě, světu a lidem. Snažil se rozšířit obzory poznání

a přítom, a to rozhodně nejde o nadsázku ani dobový hit, byl i schopným manažerem. Nelze v krátkém textu vyjmenovat a navíc i zhodnotit všechny jeho podíly a účast na nejrůznějších akcích v rámci běhu dní. Narodil se v Praze roku 1900. Získal vzdělání ekonomické (ač si to sám osobně nepřál) na obchodní akademii a po soukromém studiu na gymnáziu vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK. Specializoval se na zoologii bezobratlých – pavoukovec. A zvláště se zajímal o pavouky, jeden z osmi řádů zmíněné čeledi. Zajímal se však odborně i o ptáky, savce (zvláště v souvislosti s Afrikou) a měl i jisté znalosti botanické. Vše se projevilo v jeho odborných i populárních knihách a odborných článcích. Napsal několik cestopisů tematicky zaměřených na Afriku (její různé zeměpisné části), Asii, Severní Ameriku aj. Bezespору přispěl k rozšíření zeměpisných i přírodovědných poznatků o vzdálených zemích v Československu. Nemalou měrou i o Africe. V letech 1921–1939 uskutečnil bezmála deset náročných cest, z nichž většina směřovala do oblasti tropů a subtropů. Získal kvalitní a v mnohém unikátní, především přírodovědné sbírky, které zčásti věnoval Národnímu muzeu v Praze.

Baumův život skončil tragicky a předčasně na počátku roku 1944, v německém koncentračním táboře ve Varšavě.

Africké cesty

Rozloha, zeměpisná a klimatická pestrost oblastí tvořících Afriku je až neuvěřitelná. Zájemci o africký kontinent jistě i v moderní době oceňují historii poznávání afrických států, krajiny a obyvatel. V České republice máme několik cestovatelů, kteří ve 20. století věnovali určitý úsek svého života africkému putování. K poznávání Afriky významně přispěl i RNDr. Jiří Baum (1900–1944), povoláním přírodovědec – zoolog, znalec ptactva a především pavouků se v mnohém stal průkopníkem. Zvláště díky faktu, že patřil k úspěšným a zkušeným fotografům. Baum spojil několik oblastí aktivit: cestování, přírodovědný výzkum, fotografování a motorismus. Na jeho cestovatelském kontě se objevilo několik afrických cest. První africká výprava je datována rokem

1927. Baum a dr. Albert Pilát, biolog a přední znalec stromů, který napsal několik zajímavých děl věnovaných listnatým a jehličnatým stromům, navštívili západní část Afriky: tehdy převážně francouzské koloniální území: Senegal a Francouzskou Guineu. Vstup do nitra africké přírody se uskutečnil bez využití motorizace. Baum se seznámil s tamní přírodou, získal o ní přínosné odborné poznatky a zajímavé fotografie i sbírky. Následovaly další cesty zaměřené především na zoologický výzkum. Baum se skupinou odborných pracovníků Národního muzea vyjel v roce 1930 do severní Afriky. Sehraný kolektiv zvládl výzkum v terénu v Alžírsku a Tunisku. A tehdy se již prvně objevil Jiří Baum na africké výpravě za volantem automobilu. Díky moderní dopravě se výpravě cestovalo mnohem snadněji a také se lépe přemísťovaly získané sbírky. V následujícím roce zaznamenal Baum, společně s dalším kolegou – sochařem Vojtěchem Františkem Foitem, úspěšný průjezd Afrikou ze severu na jih. Linie jejich cesty sledovala přitažlivá místa: Egypt – Káhiru, oblast okolí Nilu, pokračovala Súdánem, částí Konga, ale i Keňu, přes Tanganjiku, všechny bývalé kolonie nazvané po Cecilu Rhodesovi – Severní a Jižní Rhodesii (Zambii a Zimbabwe), až do Jihoafrické republiky. Cesta skončila v Kapském Městě. Dvojice Čechů využila vozu české výroby Tatra. Baum, mimo přírodovědných pozorování a fotografování, zaznamenával místa a oblasti, které již před nimi navštívil dr. Emil Holub. Náročná cesta trvala osm měsíců a vlastně představovala realizaci původního Holubova záměru z osmdesátých let 19. století. S tím rozdílem, že Holubova výprava začala v Kapském Městě, tudíž na jihu, a pokračovala přes dnešní Botswanu, Zambii, Zimbabwe a měla za cíl Egypt – Káhiru, na severu.

Návštěva ve španělském Maroku v roce 1934 byla v podstatě pokračováním pobytu ve Španělsku. Baum tentokrát cestoval se svojí ženou – spisovatelkou a novinářkou Růžnou Baumovou. Poslední velká cesta na africkém území se uskutečnila v roce 1938. Baumovi využili cestovní tatrovku, upravenou jako karavan. S ní již procestovali v roce 1935 velkou část světa a zavítali také do Afriky, ale pouze

v podobě proplutí Suezského průplavu. (Ostatně mladý cestovatel se setkal se Suezským průplavem již v roce 1928, kdy cestoval do Malajska.) Jihoafrická příroda tvořila hlavní cíl cesty. Baumovi navštívili především Krugerův park, pověstnou přírodní rezervaci bohatou na různé druhy divoké africké zvěře.

Odskočili si též do tehdy portugalského Mozambiku. K plánům Jiřího Bauma patřila i snaha napsat a vydat sérii přírodovědných knih určených pro mládež, obohacených o jeho autentické fotografie. A antilopy, zebry, žirafy, lvi, hyeny z jižní Afriky to byl vhodný doplněk jeho záměrů.

V březnu 1939 se Baumovi prostřednictvím obytné tatrovky vrátili do Evropy a do Čech.

Tím se uzavřelo jejich cestování, a to nejen do Afriky, ale definitivně.

Jiří Baum, nejenže poznal obyvatele africké přírody, ale též je „zmapoval“ a poznatky odborně zpracoval. K poznávání africké fauny přispěla i bohatost Baumových fotografií. Seznámil se i s příslušníky různých domorodých kmenů. O Africe napsal několik zajímavých

cestopisných knih zaměřených na západní Afriku: *V tropech Guinejského zálivu* – společně s A. Pilátem, *Africkou divočinou* aj.

Baum vhodně, ale kriticky zhodnotil i druhou africkou výpravu dr. Emila Holuba v knize *Holub a Mašukulumbové*, která byla vydána nakladatelstvím Akademie věd v roce 1955.

Baum byl rovněž jedním z průkopníků motoristických cest na území Afriky v období dvacátých a třicátých let minulého století.

Doktor Baum patřil k průkopníkům poznávání afrických území prostřednictvím automobilu.

Prožil zajímavý a aktivní život. Procestoval také značnou část Evropy, významné části Asie, navštívil Austrálii a Severní i Jižní Ameriku.

Zemřel v únoru nebo březnu 1944

(datum úmrtí není přesně známo)

v koncentračním táboře ve Varšavě jako oběť nacistické zvěle.

Vincenc Streit
Společnost přátel Afriky

Český lékař v Africe

V listopadu minulého roku se v Paláci knih „Luxor“ na Václavském náměstí uskutečnila autogramiáda *Marcela Drlíka* při příležitosti vydání jeho knihy *Český lékař v srdci Afriky*. Dvaatřicetiletý autor, dětský chirurg, v ní popisuje své dobrovolnické působení ve Středoafrické republice. Tento mladý lékař prožil přibližně jeden rok mezi obyvateli městečka Bozoum a v jeho širokém okolí v severozápadní části země – na odlehlém venkově, uprostřed buše, a jeho útočištěm byla karmelitánská misie. Pro domorodce se tak stal nejen chirurgem, ale také gynekologem, internistou, porodníkem i dětským lékařem v jedné osobě.

Kniha MUDr. Drlíka vyšla s podporou Řádu bosých karmelitánů od Pražského Jezulátka. Je doplněna mapkou a barevnými fotografiemi.

Autor se do místa působení pak ještě dvakrát vrátil, ale potom nastala v zemi po státním převratu velice složitá politická situace, a tak další cestu odložil na pozdější dobu, až bude pobyt bezpečnější.

O velikém zájmu o knihu i stylizaci vyprávění svědčí to, že na předvánočním trhu byla v pražských knihkupectvích zcela vyprodána. Záleží teď na vydavatelství Portál, kdy provede její dotisk.

Požádala jsem MUDr. Drlíka o jeho účast při uspořádání besedy k tématu v tomto roce a odpověď byla kladná. Besedu plánujeme na jarní období.

Jitka Vlčková
Společnost přátel Afriky

Výročí

Miroslav Zikmund • Luboš Kropáček

Miroslav Zikmund *14. února 1919

Narodil se v Plzni na svátek sv. Valentýna a to je jméno latinského původu a znamená „zdravý, zdravím kypící, silný“. Otec byl strojívedcem Československých státních drah, matka chtěla být učitelkou, ale nakonec zůstala v domácnosti a věnovala se vlastním dětem, Miroslavu a Josefovi, to si Miroslav Zikmund vždy pochvaloval. Od maminky se také naučil systematickosti, kterou později ocenil při zpracovávání cestovatelských zážitků. Svou první cestu do „ciziny“ podnikl v sedmnácti s bratrem vlakem na Podkarpatskou Rus, jež na něj velmi zapůsobila. Do primy reálného gymnázia v Plzni začal chodit roku 1931, maturoval roku 1938.

Na schodech Vysoké školy obchodní v Praze se seznámil s Jiřím Hanzelkou. Společně touhy a plány, které začali uskutečňovat, z nich učinili nejslavnější československou cestovatelskou dvojici.

Jejich první cesta vedla s Tatrou 87 do Afriky a Latinské Ameriky (1947 až 1950). Následovala v letech 1959 až 1964 cesta do Asie a na Tichomořské ostrovy. Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund procestovali více než 100 zemí, napsali mnoho knih, které byly vydány v 11 jazycích a celkovém nákladu 6,5 milionu kusů. K neznámějším patří *Afrika snů a skutečností*, *Tam za řekou je Argentina*, *Přes Kordillery*, *Za lovci Lebek*, *Mezi dvěma oceány*, *Obrácený půlměsíc*, *Tisíc dvě noci*, *Světadíl pod Himalájem*, *Cejlon – ráj bez andělů*. Natočili 4 celovečerní filmy a kolem 150 krátkých dokumentů.

Po roce 1989 se Miroslav Zikmund znovu vrátil k cestování, tentokrát už sám; dvakrát se vydal do Austrálie, v roce 1996 na Sibiř a v roce 2000 na Srí Lanku. Stále pracuje, píše, přednáší a publikuje.

Společnost česko-arabská a Společnost přátel Afriky se připojují k dlouhé řadě gra-

tulantů a přejí Miroslavu Zikmundovi k jeho 85. narozeninám pevné zdraví a sílu k další plodné práci.

Luboš Kropáček *23. února 1939

V průběhu února letošního roku se dožil svých pětadesátých narozenin profesor Luboš Kropáček, jedna z vůdčích osobností české arabistiky a afrikanistiky.

Vystudoval arabistiku na Filozofické fakultě v Praze (1959 až 1964) a od roku 1961 také navštěvoval, spolu s námi afrikanisty, kurzy tehdy začínající afrikanistiky – především historické přednášky dr. Ivana Hrbka a jazykové kurzy svahilštiny dr. Karla Waridi - Růžičky. Jako čerstvý arabista nás pak v letech 1964 až 1966 uváděl i do základů arabštiny. Svému jazykovědnému a historickému zájmu pak zůstal věrný po celou svou následující akademickou i vědeckou kariéru a je jí věrný doposud, i když v 90. letech se začal výrazně profilovat jako religionista, zaměřující se především na problematiku islámské kultury a obecně islámského světa. Svůj zájem věnoval především dějinám států západního a středního Súdánu (Furský sultanát, státy v Núbii) a velmi významná je i Kropáčkova jazykovědná a slovníkářská činnost. Je autorem *Arabsko-českého a česko-arabského slovníku* (1972) a také *Svahilsko-českého a česko-svahilského slovníku* (1980). Svůj zájem o islámskou problematiku projevil publikováním dvoudílné monografie *Moderní islám* (1971). V 90. letech k tomu přibýly ještě publikace *Duchovní cesty islámu* (1992) a *Islámský fundamentalismus* (1996).

Svého afrického domorodce poprvé poznal, nepočítáme-li předcházející studijní pobyt v Egyptě (1967), během studentské expedice „Lambaréné“, jejíž účastníci v průběhu devíti měsíců roku 1968 projeli řadou afrických států, aby se pokusili přivést do legen-

dární, gabunské nemocnice, založené dr. Albertem Schweitzerem, léky a dary z Československa.

V letech 1970 až 1974 působil Luboš Kropáček jako odborný asistent na své domovské katedře FF UK v Praze; musel ji ale roku 1974 opustit vzhledem k radikální změně celého směřování orientalistiky (i afrikanistiky), která v těchto post-normalizačních dobách postihla nejen Univerzitu Karlovu, ale také Orientální ústav ČSAV a vedla ve svých důsledcích k útlumu orientalistiky jako takové a k její výrazné politizaci. V následujících patnácti letech se živil jako překladatel a také jako tlumočnick, především z arabštiny. V této době se také podílel na vydání knihy *Původ zeměpisných jmen* (1976), kde zúročil jak svůj historický, tak jazykovědný a geografický rozhled. Po celé toto období své „akademické diaspory“ ale publikoval studie a články v domácích i zahraničních odborných časopisech. Autorsky se např. podílel na vydání velkých *Dějín Afriky* (General History of Africa), několikadílné publikace vznikající pod patronací UNESCO.

V roce 1990 se vrátil na Filozofickou fakultu UK ke své učitelské profesi a zde také obhájil již dvacet let připravenou monografii o darfurském sultanátu (napsána 1969, obhájena 1990). Od této doby pracuje v Ústavu Blízkého východu a Afriky FF UK a je vedoucím afrikanistického semináře. Roku 1992 se Luboš Kropáček habilitoval a koncem 90. let získal i profesuru. Je autorem nového studijního programu afrikanistiky a také klíčovou osobností výuky afrikanistiky na FF UK. V roce 2001 připravil a vedl mezinárodní konferenci pořádanou u příležitosti čtyřiceti let české afrikanistiky na Univerzitě Karlově; byl také editorem sborníku vydaného k této příležitosti. Vedle pedagogické činnosti se výrazně podílí i na osvětové činnosti – v posledních letech publikoval celou řadu článků věnovaných problematice islámu a situaci v subsaharské Africe; poskytl také několik rozhovorů deníkům i České televizi.

Přejeme hodně zdraví, pevné vůle a dobré pohody do dalších let.

Josef Kandert

České firmy se vracejí do Libye

V minulosti pracovaly v Libyi stovky českých expertů

Libye přestává být izolovanou zemí a chce modernizovat své hospodářství. České firmy se chtějí do země vrátit, ještě v osmdesátých letech byly v Libyi jako doma.

„První příležitostí k návratu bude mise českých podnikatelů, kterou hodlá vypravit Hospodářská komora začátkem května,“ uvedl pro HN Ivan Voleš z Komory.

Ještě předtím, od 2. do 16. dubna, vyjedou české firmy na Mezinárodní veletrh v Tripolisu. „Loni do Tripolisu vyjely dvě, tři firmy. Tentokrát jich bude více,“ řekl Voleš. Veletrh bude příležitostí k navázání kontaktů nejen s Libyjci, ale i se západoevropskými firmami, které už využily zrušení sankcí ze strany OSN a v Libyi působí.

To jsou hlavně podniky z Itálie, Německa, Francie a Španělska.

České podniky stavěly v osmdesátých letech v Libyi silnice, vrtaly artézské studně. „Znali jsme tuto zemi doslova skrz na skrz,“ řekl HN prezident Česko-arabské komory Josef Regner. V Libyi pracovaly stovky československých expertů, v Tripolisu byla československá nemocnice. „Nebyly to jenom zbraně, jak se traduje,“ říká arabista Miroslav Houska. Čeští, respektive českoslovenští odborníci, například mapovali celé území Libye a prováděli geologický průzkum. „K tak velkým projektům se znovu a tak brzo nedostaneme,“ připouští Regner. „V Libyi narazíme na tvrdou konkurenci fi-

rem ze zemí, které nebyly v dodržování sankcí tak rigorózní jako Česko.“

„Nyní půjde o účast v roli subdodavatelů pro projekty, na které už pro jejich velikost české podniky finančně nedosáhnou,“ vysvětlil Josef Regner.

Všichni dotázaní zdůrazňovali: „Kdo se bude chtít vrátit do Libye, bude muset navázat kontakty na místě.“

Petr Němec

Převzato z HN.IHNED.CZ, 23. 2. 2004.

Obyčejní lidé se spolu vždy domluví

V prosinci loňského roku se již tradičně konal v Náprstkově muzeu v Praze předvánoční „Orientální trh“. Bylo tam, ostatně jako vždy, hodně krásných věcí, nad kterými moje ženské srdce přímo plesalo, takže jsem neodolala a pro potěchu svoji a svých blízkých něco koupila.

Mimo jiné mě zaujaly také knihy. Hned první, která mi přišla do ruky, byla „Židovsko-arabský humor“ od André Nahuma. Protože se o problematiku židovsko-arabských vztahů velice zajímám, hned jsem se do ní začetla – a koupila.

Z této knížky, z jejích, byť někdy i naivních příběhů, totiž vyzařuje síla lidské soudržnosti, síla přátelství obyčejných lidí, byť jsou i jiného náboženského vyznání. Jsou v ní příběhy o „Džohovi“. Džoha je Žid i Arab. Je to imaginární postava, kterou každý národ považuje za svou a volá ji na pomoc, děje-li se mu křivda a sužuje-li ho útlak.

Džoha je blázen i mudrc. V tom je jeho síla. Jeho příběhy o obyčejných, prostých lidech, o jejich každodenních problémech ve shánění skromného živobytí, jeho svérázná fantazie pohybuje se na hranici náboženské, sociální i politické problematiky, je zaměřena na vztahy k vládnoucím mocným, jímž prostí lidé mohou vzdorovat pouze humorem a ironií.

A tak Džoha po staletí až po dnešní dobu, kráčeje se svými příběhy ruku v ruce s prostým lidem, dokazuje, že Arabové a Židé se umějí spolu bavit a spolu se i smát. A kde je humor a smích, tam nemá místo zlo a nenávisť.

Na tomto příkladu je vidět všeobecná pravda, že obyčejní lidé se spolu vždy domluví. Nenávisť a zlobu zasévají většinou ti mocní.

K tomu bych chtěla z této knihy přidat jednu anekdotu:

„Prezident jednoho státu právě předával vyznamenání, když vešel jeho kůň a požadoval, aby byl také vyznamenán. Na dotaz prezidenta, proč to žádá, kůň odpověděl: ‚Protože jsem tě nesl při přehlídce na svém hřbetě a kdybych byl nezakopl, tak bys byl již po smrti, když na tebe střílel atentáčník.‘

Pak vstoupil velbloud a také se domáhal vyznamenání: ‚Protože jsem tě nesl přes celou poušť.‘

Nakonec vstoupil Džoha se svým oslem a také chtěl vyznamenání. Udivenému prezidentovi řekl: ‚Kdyby nebylo šesti milionů lidí, jako jsem já, nebyl bys tam, kde jsi.‘“

Co k tomu dodat?

Každý národ má svého „Džohu“, který mluví ústy svého lidu. Říká se: „Hlas lidu – hlas boží!“ Mocní tohoto světa by se měli nad tímto rčením zamyslet. Myslet na to, že kdyby nebylo milionů lidí, jejich každodenní práce a odříkání, tak by opravdu nebyli tam, kde jsou nyní. A začít hlavně podle toho jednat.

Byla zde řeč o Arabech a Židech. A co křesťané? Hlavně ti, kteří si o sobě myslí, že jsou středem všeho světa a mohou si všechno dovolit! Ti, kdož nechávají přísahat na Bibli, ti, kteří se chlubí, že Bible je jejich každodenní součástí života a přitom jim ze svědomí vypadlo nejdůležitější z desatera božích přikázání: „Nezabiješ!“

Nataša Dobiášová

7. ročník soutěže Afrika dětskýma očima

Společnost přátel Afriky vyhlašuje v roce 2004 již 7. ročník výtvarné a literární soutěže AFRIKA DĚTSKÝMA OČIMA. Cílem soutěže je přiblížit dětem a mládeži kulturní hodnoty afrického kontinentu a podnítit zájem o historii a kulturu Afriky.

Soutěž má dvě části – výtvarnou a literární. Výtvarná soutěž je rozdělena do čtyř kategorií: I. kategorie – děti od 6 do 10 let, II. kategorie – děti od 11 do 15 let, III. kategorie – děti od 16 do 18 let, IV. kategorie – postižené děti. Do soutěže mohou být přihlášeny dvourozměrné práce maximální velikosti A3. Literární soutěž má tři kategorie: I. kategorie – děti od 7 do 10 let, II. kategorie – děti od 11 do 15 let, III. kategorie – děti od 16 do 18 let. Do lite-

rární soutěže mohou být přihlášeny práce bez ohledu na literární žánr, maximálně však o rozsahu 10 stran. Od počátku dubna do konce června 2004 budou moci účastníci přihlašovat své práce. V srpnu 2004 proběhne výběr nejlepších prací jednotlivých kategorií. V září 2004 bude pořádána jednodenní literární a výtvarná dílna, na kterou budou pozváni nejlepší účastníci. Poté budou nejlépejší práce vystaveny v některé z pražských galerií a při zahájení výstavy budou slavnostně předány ceny vítězům.

Práce je možno zaslat do konce května na adresu: Dr. Jana Jiroušková, Spojovací 2609, 130 00 Praha 3.

Jana Jiroušková
Společnost přátel Afriky

S Ivou Pekárkovou do Afriky

Iva Pekárková: NAJDŽA – hvězdy v srdci. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2003, 300 s.

Ne s její cestovní kanceláří, kterou nenabízí, ale s její nejnovější knížkou **NAJDŽA – hvězdy v srdci** (vydalo nakladatelství Lidové noviny 2003, 300 stran). Svým typicky kořeněným, hovorově bodrým stylem, bez servitků nám převážně humorně líčí svou loňskou cestu s jejím pražským nigerijským přítelem do jeho vlasti. I při autorčině širokém rozhledu však její cestopis není turistickým průvodcem po celé Nigerijské federaci, podobně jako její předchozí knížka z Indie, kde místopisně popsala jen malou, severozápadní část indického subkontinentu a přece svérázně vystihla barvitost Indie.

V Nigérii se Iva Pekárková dostala z Lagosu jen do města Benin City, byt staroslavného, a výjimečným výletem ještě do severovýchodního Josu. I tak je její knížka přínosem, protože nás autorka plasticky o to více seznamuje se současnou nigerijskou městskou velkorodinou, žijící moderně i tradičně. V roli manželky svého afric-

kého průvodce, pracujícího v Praze, se totiž v Benin City v krátké době své dovolené tak kvalifikovala na příslušnici jeho rozvětvené rodiny, že nám mohla neodolatelně vypodobnit její členy a jejich uplatnění v dnešní složité Nigérii. Bez rasových předsudků, ale i bez příkrášlování sestavila pestrou reportážní mozaiku tamního každodenního života spolu se svým svědectvím, jak je to s tamní bezpečností, korupcí a potíráním internetových podvodníků. Nadto tam byla v době voleb.

Své duchaplně interpretované zážitky proložila Iva Pekárková svými fotolovky, citacemi afrických spisovatelů, nigerijských novin a opeřila i africkými anekdotami pod pérovkami M. Koželuhové. Čtenáři, který se chystá do Nigérie, poslouží její četné praktické poznatky, např. pro vášnivě fotografy, a určitě i příloha knížky se slovníčkem nigerijské lidové dorozumívací „pidgin English“. Bude vědět, co je třeba „mamaput“, a znalostí několika takových slovíček si získá srdce běžných Nigerijců.

Alois Wokoun

Mamlambo – jihoafrické povídky

Mamlambo, kouzelný had. Vybral, sestavil, přeložil, předmluvou a poznámkami opatřil Otakar Hulec.

Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2003, 249 s.

Pod názvem *Mamlambo, kouzelný had* vyšel v češtině výbor povídek jihoafrických autorů, který sestavil, přeložil, předmluvou a poznámkami opatřil PhDr. Otakar Hulec, CSc.

Jak uvádí překladatel v předmluvě, „nejde jen o to, aby se český čtenář mohl seznámit

s jihoafrickou literární produkcí, ale i to, aby jejím prostřednictvím poznal běžný život“ v Jižní Africe. Ačkoli do češtiny již bylo přeloženo několik románů jihoafrických autorů, u povídkové tvorby je tento výbor teprve druhý – po výboru z povídek nositelky Nobelovy ceny Nadine Gordimerové „Pátkova šlápě“. Přestože se dnes již jihoafričtí občané nerozlišují podle barvy pleti, „je etnická rozrůzněnost jedním z nejtypičtějších příznaků této rozlehlé země,“ píše Otakar Hulec. „Rozmanitá etnická, politická, profesní a sociální prostředí Již-

ní Afriky utvářela a stále utvářejí u místních významných literátů svérázný způsob myšlení“ a právě povídka „byla a je nejčastější formou, kterou spisovatelé volí, aby mohli oslovit co největší množství čtenářů“.

Mezi autory jsou význační jihoafričtí spisovatelé, jejichž jména jsou i v českém prostředí dobře známá, jako jsou Nadine Gordimerová či Breyten Breytenbach, zejména však je to celá plejáda autorů, s jejichž tvorbou se čeští čtenáři mohou seznámit poprvé. Soubor, obsahující celkem 34 povídek od 29 autorů, dokládá mimořádnou mnohotvárnost jihoafrické reality, jak se odráží v literární tvorbě. Jsou v něm zastoupeni autoři anglického, afrického, indického a černošského původu, kteří píšou různými jihoafrickými jazyky a umělecky ztvárňují život Jižní Afriky tak, jak ho vidí

specifickým pohledem prostředí, z něhož pocházejí.

Výbor je nazván podle povídky *Mamlambo*, jejíž autor *Bheki Maseko* vysvětluje: „Mamlambo je zvláštní druh hada, který může ovlivnit budoucnost toho, kdo se ho ujme a bude se o něj dobře starat.“

Cenným doplňkem knihy jsou portréty jednotlivých zastoupených autorů a vysvětlení jihoafrických slov a pojmů.

Mamlambo, kouzelný had je dalším záslužným činem Otakara Hulce, který systematicky seznamuje českou veřejnost s jihoafrickou kulturou a historií. (Viz např. naše recenze v *Proteji* č. 9–10/1997, 3/2001 a 3/2002.)

-zjk-

Převzato z časopisu Protea, 2003, č. 4.

Kalendář akcí

BŘEZEN

8. března 17.30 hod.

Tuniská žena v minulosti a současnosti – přednáška Mgr. Zdeny Amdouni, akreditované průvodkyně Tuniského národního úřadu pro cestovní ruch.

Klub slovenské kultury,
Lipanská 4, Praha 3

25. března 17.30 hod.

Na pouť do Mekky vzpomíná 1. čsl. Hadži dr. R. Raczýnski, CSc.

Klub slovenské kultury,
Lipanská 4, Praha 3

V březnu končí výstava **Egyptologové v Abú-síru**.

Náprstkovo muzeum v Praze

25. března v 17.00 hod.

Žena a královna ve starověkém Egyptě – úvodní přednáška doc. PhDr. Břetislava Vachaly zahájí přednáškový cyklus Pražské egyptologické jaro 2004 věnovaný tématu: Staroegyptské královny.

Další přednášky 1. 4., 8. 4., 15. 4., 22. 4., 29. 4. a 6. 5. 2004.

Náprstkovo muzeum,
Betlémské nám. 1, Praha 1

DUBEN

15. dubna 14.00 hod.

Slavnostní vzpomínkové odpoledne k 60. výročí úmrtí Aloise Musila, ve Vyškově. Uskuteční se za účasti zástupců arabského diplomatického sboru v ČR, představitelů města Vyškova, Arcibiskupství Olomouc, Společnosti česko-arabské, Ústavu Blízkého výcho-

du UK Praha a dalších. Společenská akce je věnována významnému českému biblištvovi, arabistovi a cestovateli, rodákovi z Rychtářova u Vyškova na Moravě. Scénář odpoledne obsahuje otevření výstavy o prof. Musilovi, ukázky z jeho proslovu v rozhlase, z filmu, veřejné vystoupení oficiálních hostů, slavnostní mši a další doprovodné akce. Muzeum Vyškovska připravuje i ražbu pamětní medaile Aloise Musila.

Muzeum Vyškovska,
Náměstí Čs. armády 2, 682 01 Vyškov

16. dubna 17.00 hod.

Kněz a šejch – vernisáž výstavy publikací Aloise Musila. Za účasti zástupců arabského diplomatického sboru v ČR.

Centrální katolická knihovna,
Thákurova 3, Praha 6

21. dubna 17.00 hod.

Kněz a šejch – přednáška MUDr. J. Štelclové, paneteře Aloise Musila.

Náprstkovo muzeum,
Betlémské nám. 1, Praha 1

27. dubna

Český lékař v srdci Afriky – přednáška MUDr. Marcela Drlíka.

Náprstkovo muzeum v Praze

KVĚTEN

4. května 17.00 hod.

Konference k 10. výročí vzniku mnohohorasové, demokratické a pluralitní Jihoafrické republiky.

Ekologický ústav, Kodaňská 10, Praha 10

czech-arab.org

Společnost přátel Afriky v Olomouci

Pravidelná neformální setkání členů a sympatizantů
v prostorách Vzdělávacího centra pro veřejnou správu ČR, o.p.s., Dolní náměstí č. 7,
Olomouc (2. patro – nad Galeríí G)

Vladimír Jorda

HUDBA ZIMBABWE

úterý, 13. dubna 2004 v 18.00 hod.

Další z našich hudebních „neformálů“: MUDr. Vladimír Jorda se snažil během svého pobytu v Zimbabwe nasbírat co nejvíce z hudebního bohatství této africké země – a tak si budeme moci poslechnout nejenom řadu kazet a cédéček, ale také několik autentických zimbabwských nástrojů: bubny, hosho, marimbu nebo zimbabwský národní hudební nástroj – mbiru. A co víc – na všechny tyto nástroje si dnes budeme moci i zahrát.

VIDĚL DÁL NEŽ OSTATNÍ

úterý, 11. května 2004 v 18.00 hod.

Minisymposium o životě a díle zakladatele olomoucké Společnosti přátel Afriky RNDr. Miloslava Budíka (1935–1999). Na minisymposiu uspořádaném v tradič-

ním Týdnu Afriky vystoupí se svými vzpomínkami ti, kteří v různých obdobích a různých prostředích poznali dnes již nežijícího zakladatele organizované afrikanistiky v Olomouci, RNDr. Miloslava Budíka. Rozpis jednotlivých příspěvků a vystoupení na minisymposiu, stejně jako data konání doprovodných akcí, bude zveřejněn na samostatných pozvánkách.

Michal Kalman

ROK V JIŽNÍ AFRICE

úterý, 8. června 2004 v 18.00 hod.

Jaké to je, když se olomoucký vysokoškolák uprostřed studia dostane téměř na jeden rok do Jihoafrické republiky? Dnes o tom bude vyprávět student rekreologie na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci a od letoška i spolupracovník olomoucké Společnosti přátel Afriky – Michal Kalman. Nebude chybět ani spousta obrazové dokumentace ze zemí jihu Afriky, které Michal během svého pobytu navštívil.

spa.afrikaonline.cz

Výstava dětských kreseb zemí frankofonní Afriky

proběhne v Náprstkově muzeu
od 31. března do 23. května

Výstava se koná s přispěním Ministerstva kultury ČR, Náprstkova muzeum, Francouzského kulturního střediska a našich Společností.

Přednášky o nových objevech v Egyptě

Moravské zemské muzeum v Brně ve spolupráci s Náprstkovým muzeem a brněnskou pobočkou Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské uspořádají pro veřejnost i své členy v měsíci dubnu sérii přednášek pražských vědeckých pracovníků. Téma bude společné – nové objevy českých egyptologů.

V dubnu bude každou středu, a jeden čtvrtek, v 17.00 hod. předneseno celkem pět přednášek, které seznámí brněnskou veřejnost s nejnovějšími poznatky a objevy, které se našim vědcům podařily ve stále ještě ne zcela probádaných lokalitách Egypta.

A tak **7. 4.** přednese pan doc. PhDr. B. Vachala přednášku na téma *Nekrálovská hrobka*

v Abúsíru, 14. 4. pan Mgr. J. Krejčí *Nejnovější objevy v Abúsíru, 21. 4.* pan doc. L. Bareš *Abúsír v 1. tisíciletí před Kristem.* Následovat bude **22. 4.** přednáška prof. E. Strouhala *Antropologie a paleopolie Infaa a jeho příbuzných.* Cyklus bude zakončen dne **28. 4.** přednáškou prof. M. Vernera *České archeologické výzkumy v oáze El-hayz.*

Věříme, že tyto přednášky osloví brněnské posluchače, kteří se o problematiku starého Egypta zajímají, a že se, tak jako ostatně vždy, setkají z kladnou odezvou.

Rostislav Tesař,
předseda pobočky SČA, Brno

Centrální katolická knihovna

za spoluúčasti

Společnosti česko-arabské a Musea ve Vyškově

si vás dovoluje pozvat na výstavu

Kněz a šejk

Alois Musil (1868–1944)

Výstava bude slavnostně zahájena 16. 4. 2004 v 17.00 hod.

Potrvá do 4. 6. 2004,
Denně od 9–17 hod., v úterý a ve středu do 20 hod.

Thákurova 3, Praha 6 • vstup volný

Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské

č. 1 – březen 2004, 12. ročník. Uzávěrka tohoto čísla byla 9. 3. 2004

Bulletin je vydáván za přispění

Odboru kulturních a krajaňských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Redakční rada: PhDr. JAROSLAV BUREŠ, CSc., Ak. sochař JIŘÍ ČERNOCH,
doc. PhDr. EDUARD GOMBÁR, CSc., Mgr. MIROSLAV HOUSKA,
PhDr. JOSEF POLÁČEK, CSc., doc. Ing. DANA ŠTEMBERGOVÁ, CSc.,
PhDr. MARCELA PALÍŠKOVÁ

Návrh obálky: VLADIMÍR PECHAR
Uspořádala: Ing. MARIE HRUŠKOVÁ
Výroba: ESKIRA s.r.o.

Kontaktní adresa: **Jerevanská 7, 100 00 Praha 10, tel. 604 378 949**

Společnost přátel Afriky – *webová stránka:* spa.afrikaonline.cz

– *e-mail:* spa@afrikaonline.cz

Společnost česko-arabská – *webová stránka:* czech-arab.org

– *e-mail:* info@czech-arab.org